

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

LR SEIMO NARYS VYTAUTAS SINICA LANKĖSI SUVALKŲ KRAŠTE – „Aušros“ inf.	3
--	---

ŠVIETIMAS

PROJEKTAS „M. K. ČIURLIONIO KŪRYBOS TAKAIS“ – KELIONĖ Į KAUNĄ IR DRUSKININKUS – Natalija Chšanauskaitė	4
PAMINĖTA LITUANISTINĖS MOKYKLOS DIENA – Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos inf.	6

KULTŪROS BARUOSE

XXXIV KLOJIMO TEATRŲ FESTIVALĮ PRISIMINUS – Aldona Vaičiulytė	7
„DZŪKŲ RAŠTAI“ ALYTUJE – Mangirdas Vektorius	10
ŽOLINIŲ VAINIKAI – Virginija Karčiauskienė	15
SPALVOTOS AKIMIRKOS	19

KALBOS KERTELĖ

TARMĖTYRININKĖ TERESĖ PUČINSKAITĖ: „TARMĖ – LABAI INTYMUŠ DĖLYKAS“	11
--	----

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

MYKOLAS KRUPAVIČIUS – DVASININKAS IR VALSTYBĖS KŪRĖJAS – Kęstutis Žemaitis	13
---	----

MŪSŲ INTERVIU

KAIP KITA TAMPA SĄVA – Božena Bobinienė	23
--	----

KULINARIJOS PAVELDAS

KAIMO ŠEIMININKIŲ BŪRELIAI – Rasa Žukauskienė	26
VILKAPĖDŽIŲ KAIMO ŠEIMININKIŲ BŪRELIS – Rasa Žukauskienė	27

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

„AUKSINĖ SAULĖ“ KOSTUI NUSILEIDO PASKUTINĮ KARTĄ	29
KLASĖS DRAUGEI ATMINTI – Eugenija Pakutkienė	32

SKELBIMAI

Viršeliuose:

Vasaros nupinta kasa (Valdo Žilionio nuotr.)
Dusnyčia (Boženos Bobinienės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel. (+48) 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. Wileńska 9
tel. / faks. (+48) 87 5162 125

VYR. REDAKTORĖ Irena Gasperavičiūtė
REDAKCIJOS SEKRETORĖ Alicija Krakauskienė
STILISTĖ, KOREKTORĖ Birutė Burdinaitė-Ołów
TECHN. REDAKTORĖ Aldona Jonušonytė
KORESPONDENTĖS: Jurgita Stankauskaitė,
Rasa Žukauskienė, Božena Bobinienė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2025-08-29

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai
sutampa su autorių nuomone.

**DOFINANSOWANO
ZE ŚRODKÓW
BUDŻETU PAŃSTWA
MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH
I ADMINISTRACJI**

**DZIAŁALNOŚĆ MAJĄCA NA CELU OCHRONĘ,
ZACHOWANIE I ROZWÓJ TOŻSAMOŚCI KULTUROWEJ
MNIJSZOŚCI NARODOWYCH I ETNICZNYCH
LUB ZACHOWANIE I ROZWÓJ JĘZYKA REGIONALNEGO**

**Zadanie publiczne pod nazwą:
Wydanie czasopism dla mniejszości litewskiej
„Aušra” i „Aušrelė”**

DOFINANSOWANIE
422 000,00 zł
CAŁKOWITA WARTOŚĆ
467 420,00 zł
DATA PODPISANIA UMOWY
26-02-2025 r.

*Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie
może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.
Leidinyje reiškia tik autoriaus (-ių) nuomonė ir ji
negali būti tapatinama su oficialia Vidaus reikalų ir
administracijos ministro pozicija.*

Projektą „*Lenkijos lietuvių gyvenimo atspindžiai*“
iš dalies finansuoja
Medijų rėmimo fondas
(gauta parama projektui
– 10000 eurų).

MRF
MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Ilgai galvojau, kaip pakomentuoti šių metų Žolinę Punske. Tiesa, ji kaip kasmet buvo graži – daugybė vainikų ne tik parapijos kaimų, bet ir svečių iš Seinų, Suvalkų ar netgi Vilniaus. Beje, šv. Mišių pabaigoje pasisakė į šventę atvykęs Elko vyskupas Ježys Mazur (Jerzy Mazur). Jam kalbant daugelis parapijiečių išėjo iš šventyklos. Svečiai nelabai suprato, kas vyksta ir kodėl ganytojas taip keistai kalba. Tikrai, juk gyvename XXI amžiuje, žmonės turi ryšį su pasauliu, yra apsišvietę. Tad vyskupo aiškinimas, kad jie atseit negerbiančys savo kunigų, todėl šie juos paliks ir parapija būsianti be dvasininko, greičiau kelia juoką nei nerimą. Tikintiesiems aiškinti, kad jie privalo akylai klausyti kunigo – jau ne tie laikai. Beje, ir dvasininkai privalo gerbti tikinčiuosius, kaip kad mes, mokytojai, gerbiame savo mokinius. Ne tik kunigams tai privalu, bet ir ekselencijoms vyskupsams. Apskritai bet kokie santykiai tarp žmonių privalo būti grindžiami ABIPUSE pagarba!

Labai įdomus dar vienas situacijos Punsko parapijoje aspektas. Istorikams ir politologams akivaizdu, kad nuo seno galioja taisyklė – skaldyk ir valdyk. Ne kartą savo kailiu esame tai pajutę. O supriešinti žmones su draugijų vadovybe – tai tarytum iš vadovėlių paimtas anų laikų scenarijus. Taigi kai vyskupas, kalbantis nuo Punsko bažnyčios altoriaus, bando pabrėžti, kad žmonės neklausytų tų, kurie pasisako už kalbos ir tradicijų svarbą – tai labai keistai skamba. Net mūsų globėją arkivyskupą Lionginą Virbalą vyskupas bandė įtikinti, kad Lenkijos lietuvių bendruomenė negalinti kištis į parapijos reikalus. Arkivyskupas jam paaiškino, jog anaipatol – ne tik gali, bet ir privalo Bendruomenė ginti savo kalbą ir papročius.

LR Seimo narys Vytautas Sinica lankėsi Suvalkų krašte

„AUŠROS“ INF.

Liepos 28–29 d. Punske, Seinuose ir Suvalkuose lankėsi Lietuvos Respublikos Seimo narys Vytautas Sinica.

Jis padėjo gėlių prie Berznyke palaidotų Lietuvos savanorių kapų ir vysk. Antano Baranausko paminklo Seinuose. Pirmą dieną svečias aplankė buvusias Seinų kunigų seminarijos patalpas, jose esantį vadinamąjį „Kresų“ muziejų, Seinų „Lietuvių namus“ ir „Žiburio“ mokyklą. Susitiko su Seinų krašte veikiančių lietuvių organizacijų ir įstaigų vadovais, Lenkijos lietuvių bendruomenės valdybos nariais. Buvo aptarta Seinų „Lietuvių namų“ veiklos gairės, lietuvių kultūros centrų, kurie nepriklauso savivaldybėms ir nėra jų remiami, situacija ir galimybės bei aktualūs lietuvių kultūros

paveldo Seinuose klausimai. Kalbėta apie galimybes paminėti kitąmet Seinų kunigų seminarijos 200 metų jubiliejų.

Liepos 29 d. rytą svečias viešėjo pas Punsco valsčiaus viršaitį Vytautą Liškauską, vėliau susitiko su Punsco valsčiuje veikiančių lietuvių organizacijų ir įstaigų vadovais, Punsco parapijos tarybos atstovais. Ypač daug dėmesio skirta parapijoje naujų dvasininkų įvedamoms permainoms aptarti. Kalbėta apie mokyklų ir kultūros namų veiklą, jaunimo iniciatyvas.

Po pietų Vytautas Sinica lankėsi Suvalkų lietuvių mokyklos patalpose, susitiko su jos direktore. Seimo narį lydėjo jo patarėjai Audrius Mauskas ir Simonas Kaunelis.

Susitikimo su LR Seimo nariu Vytautu Sinica dalyviai Punske

Iš „Aušros“ redakcijos archyvo

Projektas „M. K. Čiurlionio kūrybos takais“ – kelionė į Kauną ir Druskininkus

NATALIJA CHŠANAUSKAITĖ

Mes, Punsko Kovo 11-osios licėjaus mokiniai, mėgstame keliauti. Lankomės ne tik Lietuvoje ar Lenkijoje, bet ir kitose Europos valstybėse. Mokykloje rengiami įvairūs projektai, kuriuos įgyvendinant galime pažinti naujas vietas, plėsti savo akiratį, mokytis keliaudami.

Šiais mokslo metais ypač daug keliavome. Birželio 10–12 dienomis dalyvavome edukaciniame projekte „M. K. Čiurlionio kūrybos takais“, kurį finansavo Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Šio projekto tikslas – paskatinti jaunimą rinktis studijas Lietuvoje, plėsti žinias apie M. K. Čiurlionį, tarpukarių Lietuvoje, supažindinti su Prezidento institucijos vaidmeniu valstybėje.

M. K. Čiurlionio namuose Druskininkuose

Pirmąją dieną lankėme Kauno Vytauto Didžiojo universitetą,

„Grafikos klodai“

susipažinome su studijų programomis, studentų gyvenimu. Be to, dalyvavome konkurse, kuris buvo parengtas „Kahoot“ programėleje. Penki mokiniai, surinkę daugiausia taškų, apdovanoti prizais. Po to Gamtos mokslų fakulteto laboratorijose pamatėme, kaip vyksta tyrimai, kurie parodo klimato kaitos ir aplinkos taršos poveikį augalams.

Vėliau nuvykome į Mikalojaus Konstantino Čiurlionio dailės muziejų. Dalyvavome virtualioje parodoje „Nauji angelų takai“, lankėmės parodoje „Nuo gintarų iki žvaigždžių: M. K. Čiurlionis, amžininkai ir bendraminčiai“. Ekspozicija leido mums naujai pažvelgti į menininko kūrybą ir jo mėgstamiausių temų – jūros ir kosmoso – sąsajas.

VDU laboratorijoje

Čia pristatomi Čiurlionio ir jo amžininkų bei šiuolaikinių menininkų, kuriems svarbios tiek vandens, tiek visatos temos, kūriniai, atskleidžiamos mokslo ir meno sąsajos. Pirmosios dienos popietę praleidome Laisvės alėjoje.

Antrąją dieną viešėjome istorinėje Lietuvos Respublikos Prezidentūroje. Šiame pastate tarpukariu dirbo ir gyveno pirmieji trys LR prezidentai: Antanas Smetona (1919–1920 m. ir 1926–1940 m.), Aleksandras Stulginskis (1920–1922 m.) ir Kazys Grinius (1926 m. birželis–gruodis). Aplankėme Prezidento darbo kambarį, Audiencijų salę, Budinčiojo karininko kabinetą, išvydome autentiškus įspūdingais medžio drožiniais puoštus laiptus, paausiuotus veidrodžius, Antanui Smetonai dovanotus daiktus. Susipažinome su okupuotos Lietuvos istorija, valstybės vadovų darbu ir gyvenimu. Po to dalyvavome dviejose edukacijose: „Kas tai prezidentas? Pažengusiems“ ir „Okupuota istorinė LR Prezidentūra“. Lankydami pastatą, turėjome surasti atsakymus į įvairiausių klausimus, atlikti tam tikras užduotis. Komandinių žaidimų metu galėjome sužinoti, kaip susiformavo Prezidento institucija, susipažinti su XIX a. pabaigos ir XX a. Lietuvos

istorija. Po edukacinių užsiėmimų vaikščiojome po Kauno senamiestį, grožėjomės pilimi.

Trečiosios dienos rytą išvykome Druskininkų link. Ten lankėmės M. K. Čiurlionio namuose-muziejuje. Memorialiniuose nameliuose sutelkta daug autentiškos Čiurlionių šeimos medžiagos. Pagrindiniame pilkajame namelyje išvydome senąją fisharmoniją, kuria grojo pats Mikalojus, jo broliai ir seserys, taip pat kunigaikščio Mykolo Oginskio jaunajam kompozitoriui studijų baigimo proga dovanotą pianiną. Vasarotojams skirtame namelyje yra išlikęs autentiškas M. K. Čiurlionio

kūrybos kambarėlis su jo paties molbertu, palete ir teptukais, o didžiajame kambaryje stovi autentiškas pianinas, kuriuo Varšuvoje studijų metais skambino kompozitorius. Į Druskininkus šį instrumentą padėjo sugrąžinti ir mūsų krašto žmogus. Čia taip pat dalyvavome edukacijoje „Grafikos klodai“. Jos metu naudodamiesi tušu, teptuku ir plunksna kūrėme nedidelio formato grafikos meno kūrinius. Atlikdami darbus sėmėmės įkvėpimo iš M. K. Čiurlionio kūriniuose vaizduojamų simbolių.

Vėliau, lankydami Druskininkų miestą, leisdami laisvalaikį, ieškojome M. K. Čiurlionio paveikslų. Mokinys ar mokinių grupė, kurie surado daugiausia paveikslų ir pasidarė su jais asmenukę, laimėjo prizus. Sugrįžome namo pavargę, bet linksmi ir pilni naujų žinių.

Dėkojame Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, kuri finansavo šią išvyką, bei mūsų licėjaus direktoriui Alvydui Nevuliui, mokytojoms Irenai Nevulienei ir Alicijai Krakauskienei, važiavusiems kartu su mumis.

Prezidentūroje

Paminėta Lituanistinės mokyklos diena

SEINŲ LIETUVIŲ „ŽIBURIO“
MOKYKLOS INF.

Rugpjūčio 8 d. Prezidentūroje įvyko ypatingas renginys – paminėta Lituanistinės mokyklos diena, subūrusi lietuvių bendruomenių narius iš įvairių pasaulio šalių. Renginio globėja – pirmoji ponė Diana Nausėdienė, aktyviai remianti lituanistinę švietimą ir lietuvių tapatybės išsaugojimą užsienyje. Pirmoji ponė padėkojo visoms užsienyje veikiančioms lituanistinėms mokykloms už jų indėlį išlaikant lietuvių, pabrėžė šių mokyklų svarbą formuojant tautinę tapatybę ir palaikant gyvą ryšį su Lietuva.

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos mokytojai su pirmąja ponė Diana Nausėdiene

Suvalkų mokytojai su Seimo nare Dalia Asanavičiūte

Punsko savivaldybės vaikų darželio atstovės su pirmąja ponė

Dalyvavimas šiame renginyje buvo reikšmingas žingsnis stiprinant bendradarbiavimą tarp Lietuvos institucijų ir užsienio lietuvių švietimo centrų bei paskata toliau puoselėti lietuvių kalbą ir kultūrą už Lietuvos ribų.

Šios dienos tikslas – pagerbti ir paskatinti lituanistines mokyklas, jų mokytojus, mokinius bei tėvus, kurie prisideda prie lietuvių kalbos, kultūros ir tradicijų puoselėjimo už Lietuvos ribų. Tokios iniciatyvos ne tik stiprina lietuvių bendruomenes, išsibarsčiusias po visą pasaulį, bet ir primena, kad Lietuva yra ten, kur gyva jos kalba ir kultūra.

Susirinkusius mokytojus pasveikino LR švietimo, mokslo ir sporto ministrė Raminta Popovienė, užsienio reikalų ministras Kęstutis Budrys. Jis įteikė apdovanojimus ypatingai nusipelnusiems lituanistinių mokyklų mokytojams. Vasario 16-osios gimnazijai, šiemet mininčiai 75-erių veiklos metų sukaktį, už ilgametę lietuviybės puoselėjimo misiją, aukštą ugdymo kokybę, už aktyvų vaidmenį telkiant bendruomenę ir glaudžių ryšių su Lietuva palaikymą skirtas aukščiausias garbės ženklas apdovanojimas – Aukso Vytis.

Pernai Lietuvos Respublikos Seimas rugpjūčio 10-ąją kaip Lituanistinės mokyklos dieną įtraukė į atmintinų dienų sąrašą. Pasirinkta ši data, nes 2012 metų rugpjūčio 10 dieną Pasaulio lietuvių bendruomenė savo XIV Seime priėmė rezoliuciją „Dėl užsienio lietuvių neformaliojo švietimo koordinavimo perdavimo Švietimo ir mokslo ministerijai“. Joje teigiama, kad „užsienio lietuvių lituanistinis švietimas yra prioritetinė Lietuvos valstybės ryšių su užsienio lietuviais sritis“.

Iš mūsų krašto šiemet renginyje dalyvavo Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos, Suvalkų lietuvių vaikų darželio ir mokyklos bei Punsco savivaldybės vaikų darželio mokytojai.

XXXIV klotimo teatrų festivalį prisiminus

ALDONA VAIČIULYTĖ

Šių metų liepos 19–20 dienomis 34-ąją kartą Punsco skansene šurmuliavo Klotimo teatrų festivalis. Šventė šiemet buvo skirta ypatingoms progoms – Lietuvių liaudies dainų metams bei M. K. Čiurlionio 150-osioms ir Žemaitės 180-osioms gimimo metinėms. Festivalis tapo tarsi tiltu tarp praeities ir dabarties, kviečiančiu kiekvieną dalyvį atrasti meno grožį iš naujo.

Šventė prasidėjo tradicine teatralų eiseną Punsco gatvėmis. Dalyviai ir žiūrovai drauge patraukė Punsco skanseno link. Susirinkusiuosius skanseno kieme pasveikino Lietuvių kultūros namų direktorė Asta Pečiulienė, o šokių pradžiuogino Suvalkų lietuvių ansamblio „Sūduva“ šokėjos, kurioms

vadovauja Alicija Kraužlytė. Neatsitiktinai parinktas šokis su skarelėmis. Juk skarelė – tai Žemaitės atributas.

Netrukus žiūrovai išvydo savi-veiklininkų spektaklius. Pirmieji į sceną žengė šventės šeimininkai ir pagrindiniai rengėjai – Punsco LKN klotimo teatras. Jis pristatė komediją „Žantukai“ pagal Vidą Bladykaitę, režisierė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė. Spektaklis pastatytas vietinė dzūkų tarpe, perpintas lietuvių liaudies dainomis, siekiant paminėti Lietuvių liaudies dainų metus. Po šeimininkų pasirodymo scena buvo „perduota“ svečiams iš Lietuvos ir vietos kolektyvams. Šeštadienį pasirodė Birštono KC teatras (rež. R. Jacunskas), Punsco teatras

Punsco LKN klotimo teatras

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

III amžiaus universiteto teatras „Bobutės“

„Aurora“ (rež. A. Vaznelis), Rokiškio KC Priemiesčio padalinio Bajoruose suaugusiųjų mėgėjų teatras „Šnektis“ (rež. N. Čirūnienė), III amžiaus universiteto teatras „Bobutės“ (rež. R. Burdinaitė). Taip šeštadienis virto švente, kurioje netrūko nei humoro, nei jaudinančių istorijų...

Tačiau Klojimo teatrų festivalis – tai ne vien scena, bet ir erdvė, kurioje susiliejo įvairios meno formos. Tarp senųjų skanseno pastatų, kur dar tebegyvena mūsų tradicijų dvasia, susitiko teatras, muzika, tapyba ir literatūra. Pirmąją festivalio dieną dalyviai taip pat buvo pakviesti į ypatingą kūrybinę erdvę – „Čiurlionišką pievą“, skirtą M. K. Čiurlionio 150-osioms gimimo metinėms paminėti. Tai buvo lyg drobė visiems, kas mėgsta piešti ir tapyti. Pieva virto improvizuota dirbtuve, kurioje kiekvienas galėjo tapti kūrėju: vieni bandė atkartoti čiurlioniškus motyvus, kiti tiesiog leido rankai vedžioti mintis. Ši „pievos“ erdvė pritraukė nemažai žmonių: nuo mažų vaikų, smalsiai braukančių teptuku per popieriaus lapą, iki patyrusių dailės mėgėjų, kantriai sluoksniuojančių spalvas. Visi jie tarsi įsiliejo į vieną bendrą paveikslą, kuriame ryškiai

švietė mūsų kraštui toks svarbus bendruomeniškumas!

Skanseno troboje laukė Punsko muzikos mokyklos mokinių su mokytoju Arnoldu Vazneliu parengta pateiktis „M. K. Čiurlionio gyvenimas ir kūryba Lenkijoje“. Čia taip pat galima buvo pamatyti Monikos Valinčiūtės vadovaujamo Punsko jaunių teatro „Kregždė“ įrašą.

Kadangi Čiurlionis – tai ne tik dailė, bet ir muzika, vakarėjant, kai dangus nusidažė rausvais atspalviais, visi susirinkusieji buvo pakviesti

pasidainavimui su Arnoldo Vaznelio vadovaujamu „Sūduvos“ ansambliu Punios ežero pakrantėje. Iki pat nakties skambėjo lietuviškos dainos. Arnoldas visus pamokė dainuoti sutartines, įtraukdamas kiekvieną į bendrą muzikinę šilumą. Punios ežeras atspindėjo laužo šviesą, o susibūrę dalijosi balsais, juokėsi ir tiesiog mėgavosi bendryste.

Sekmadienį festivalio dvasia pasuko į literatūros pusę – rytą buvo surengta „Kava su Žemaitė“. Punsko skanseno troboje dalyviai turėjo progą jaukiai prisėsti, pasikalbėti bei išgirsti Jolantos Malinauskaitės-Vektorienės ir Rūtos Burdinaitės pasakojimus apie rašytojos gyvenimą, asmenybę ir kūrybą. Taip pat buvo rodomas Suvalkų lietuvių teatro „Sūduva“ Žemaitės „Trijų mylimų“ pastatymo įrašas bei literatūrologės dr. Ramunės Bleizgienės reportažas „Rašytoja tarp miesto ir kaimo. Žemaitė“. Greta buvusios „Literatūrinės lankos“ – erdvė, skirta poilsiui bei gilesniam susitikimui su Žemaitės žodžiu. Ten buvo galima atsiversti jos knygas, skaityti, klausytis ar tiesiog pabūti, leidžiant mintims klajoti po rašytojos pasaulį.

Šią dieną, aišku, nepritrūko ir nuostabių spektaklių. Antroji festivalio diena pradėta vaidinimu vaikams.

Seinų LN mėgėjų teatras „Kultuvė“

Jurbarko KC K. Glinskio teatras

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Festivalio pirmąją dieną pasirodžiusių teatrų režisieriai

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Festivalio antrąją dieną pasirodžiusių teatrų režisieriai su šventės rengėjais ir vedėjais

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Visgi teatras turi augintis savo žiūrovą, o gal ir būsimą artistą. Smagu, kad jau nebe pirmą kartą festivalyje žiūrovus džiugino Rokiškio kultūros centro Priemiesčio padalinio Bajoruose lėlių teatras (rež. N. Čirūnienė). Mažieji žiūrovai ne tik stebėjo, bet ir aktyviai reagavo į veiksmą, darydami pasirodymą dar gyvesnį ir smagesnį. Po spektaklio vaikams pasirodė: Rūdiškių KC Bajorų teatras (rež. V. Mikalauskas), Jurbarko KC K. Glinskio teatras (rež. A. Vidžiūnas), Seinų LN mėgėjų teatras „Kultuvė“ (rež. E. Kaminskas), Anykščių KC teatras (rež. J. Buziliauskas) bei Vilniaus universiteto studentų teatro trupė „Empty Heads“.

Dvi dienas trukę teatrų atlidai padovanojo nepakartojamas akimirkas. Komedijos juokino, dramos – vertė susimąstyti. Šiaudinėje pastogėje gimęs lietuviškas teatras išaugęs, išsišakojęs tiek vadovų, tiek teatro bičiulių dėka. Šventė nebūtų įvykusi be žmonių, kurie savo idėjomis ir darbais puoselėja šią tradiciją. Ypatinga padėka skiriama Jolantai Malinauskaitei-Vektorienei už viziją, energiją ir gebėjimą sujungti spektaklį su skirtingomis meno formomis, už tai, kad festivalis tapo tikra bendrystės ir kūrybos švente. Taip pat padėkos žodžiai skrieja festivalio vedėjams Darijai Vyšniauskienei ir Justui Bliūdžiui. Darija įkūnijo Žemaitės dvasią, o Justas – Čiurlionio meninę atmosferą, kartu sukurdami šiltą, draugišką ir menišką festivalio sielą.

Festivalio rėmėjos: Lenkijos vidaus reikalų ir administracijos ministerija bei Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija (Globali Lietuva).

Tegyvuoja lietuviškas teatras – gyvas, kūrybingas ir mus visus vienijantis!

GLOBALI LIETUVA

LIETUVOS RESPUBLIKOS
UŽSIENIO REIKALŲ
MINISTERIJAMinisterstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji

„Dzūkų raštai“ Alytuje

MANGIRDAS VEKTORIUS

Šokis – ypatinga meno šaka, kuri jungia ir vienija įvairaus amžiaus žmones. Gegužės 25 d. Punsko LKN „Puniukų“ bei Punsko licėjaus „Šalčios“ šokėjai nuvyko į Alytų, kur dalyvavo Dzūkų dainų ir šokių šventėje „Dzūkų raštai“.

Kelionė prasidėjo ankstų rytą. Atvykus į Alytaus kultūros centro stadioną, mus pasitiko organizatoriai. Jie parodė, kur stovėsime ir kaip vyks šventės finalas. Po trumpos pertraukos ėjome į bendrą repeticiją su kitais kolektyvais. Svarbiausia buvo išmokyti ir įsiminti, kada išeiti į sceną bei atsistoti į savo vietas. Tą dieną jau-tėsi vasara: saulė kepino, buvo labai karšta, tačiau tai neatėmė džiaugsmo ir energijos, kurią suteikė bendra repeticija. Iki koncerto turėjome dar nemažai laiko, todėl persirengimo kambariye visi smagiai dainavome,

grojome akordeonu ir maloniai leidome laiką. Artėjant pasirodymui pradėjome ruoštis.

18 val. prasidėjęs koncertas buvo įspūdingas – pilnos tribūnos, nuostabi atmosfera ir gausūs žiūrovų plojimai. Šis pasirodymas buvo ypatingas, mat

mūsų krašto kolektyvai šventėje šoko pirmą kartą. Kadangi vadovė Asta Pečiulienė su savo šokių grupėmis į renginį važiuoti negalėjo, ją atstovė stengėms pavaduoti kartu su Suvalkų „Sūduvos“ šokėjų vadove Alicija Kraužlyte. Dzūkų dainų ir šokių šventėje, be „Šalčios“ ir „Puniukų“, dalyvavo taip pat LKN vokalinė grupė „Balsynėlis“, mišrus choras „Dzūkija“ bei Suvalkų „Sūduviukai“.

Kelionė paliko tik geriausius įspūdžius. Nors man su „Šalčios“ jauniu jau neteks šokti, išvyka vis tiek sustiprino mūsų bendrystę ir leido pasidžiaugti galimybe būti kartu. Dalyvavimas šokių ansamblyje stiprina tarpusavio santykius, suteikia galimybę gerai leisti laisvalaikį ir tuo pačiu puoselėti lietuviško šokio tradicijas, o tai ypač mūsų krašte svarbu ir reikalinga. Net neabejoju, kad šokio dvasioje augs naujos kartos, o jų dalyvavimas Dzūkų dainų ir šokių šventėje taps tradicija.

Iš Punsko LKN archyvo

Iš Punsko LKN archyvo

Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji

Tarmėtyrininkė Teresė Pučinskaitė: „Tarmė – labai intymus dalykas“

Teresė Pučinskaitė – filologė, redaktorė, tarmėtyrininkė. Ją Vilniaus etninės kultūros centro tinklalaidėje kalbino kultūrinės veiklos koordinatorė Vera Venckūnaitė. Teresė pasakojo apie tarmės mokymosi ypatumus, visuomenės požiūrį į tarmiškai šnekančius žmones, tarmės vartojimą įvairiuose kultūros reiškiniuose. Palietė ir bendrinės kalbos bei tarmės santykio klausimus.

Vera Venckūnaitė: Kas Tau yra etninė kultūra ir kaip ji atsirado Tavo gyvenime?

Teresė Pučinskaitė: Man atrodo, kad pirma aš tame lauke atsiradau. Tik paskui suvokiau, kad jame esu. Esu kilusi iš vienkio. Ten tiesiog gyveni taip, kaip žmonės gyveno prieš šimtą metų. Mano tėvai dirba lauko darbus gana tradiciškai: tėtė aria arkliais, šieną vežam arkliais – aplinka skalsi senoviškų darbų, žemdirbystės ir tuo pačiu skalsi tarminės kalbos. Aš ten užaugau, o kad tai – kažkas išskirtinio, kad ne visi tai turi, supratau, kai iš ten išėjau.

Grižti nebeįmanoma, nes savo namuose esi slapas-neslapas tyrėjas – išsitraukiantis ir diktofoną, ir pafotografuojantis. Lyg ir savas, bet lyg ir svetimas. Tačiau savieji prie tavęs būna savimi, todėl gali išgauti tokių dalykų, kurių žmogus, atėjęs iš šono, neišgaus.

V. V.: O kaip Tavo gyvenime atsirado kalba ir lietuvių filologija?

T. P.: Manau, viskas tekėjo organiškai. Tik atsigręžusi atgal suprantu, kad kitaip turbūt ir negalėjo būti – augau aš be interneto: pas mus namuose internetą įvedė tik tada, kai prasidėjo karantinas. Kai neturi interneto, televizija tai veikia, tai neveikia, augi aplinkoje, kur tavo ryšys su tolimesniu pasauliu dažniausiai yra per knygas. Lietuvių literatūros klasika man neatrodo tokia svetima, kaip supratau, kad ji atrodė kitiems mano bendraamžiams. Aš skaitydama Žemaitės „Marčią“ ir šieno vežimo epizodą nusistebėjau tik tuo, kad vežimas buvo surištas kartimi, o ne virve.

Skaitydama tuos kūrinius – tarkime, K. Donelaitį – atradau daug namų. Vis plėčiau žodyną. Skaitydavau prie mamos ir nustebedavau, kiek daug mano mama žino – ji pasakydavo, ką reiškia vienas ar kitas senovinis žodis, kokiuose kontekstuose vartojamas ir t. t.

Mokykloje mane vežė į olimpiadas – ten sutikau daugiau žmonių, kuriems tai įdomu. Ta palaikanti aplinka, knyginė, gyvenimiška patirtis ir lėmė, kad įstojau į lietuvių filologiją.

V. V.: Kalvarija buvo Tavo artimiausias miestas augant. Kaip įvertintum iš dabartinės perspektyvos – kokia ten kultūrinė situacija? Ką ten gavai ir ką gauni dabar Vilniuje?

T. P.: Būdama vyresnių klasių moksleivė, dalyvavau asociacijoje, kur darėme kultūrinius renginius

– jie buvo susiję tiek su saviraiška, tiek su aukštosios kultūros atvežimu į regioną.

Nevyriausybinių organizacijų situacija galėtų būti geresnė. Man visada buvo gaila, kad pas mus nebuvo stipraus skautų, šaulių vieneto. Apskritai atrodo, kad prieš penkerius metus buvo gyviau nei dabar. Bet kai žmogus esi kilęs iš paribio savivaldybės, tikriausiai negali tikėtis, kad bus taip pat, kaip yra savivaldybėse, kurios arčiau didžiųjų centrų.

V. V.: O kaip dėl etninės kultūros?

T. P.: Aš pati atvažiavusi į Vilnių supratau, kuo dainų ir šokių ansambliai skiriasi nuo folkloro ansamblių. Mokykloje 11 metų pragrojavau aukštosiomis kanklėmis. Dar metus grojavau universiteto ansamblyje. Antrame kurse lydėdama draugę į ansamblio „Ratilio“ atranką supratau, kad yra jaunų žmonių, kuriems patinka dainuoti liaudies dainas. Kad ne mes su mama vienintelės jas dainuojame. Mano mama moka dainų iš savo mamos, o ji – iš savo.

Bet Kalvarijos krašte man stinginga, kad etninė kultūra viešai būtų pristatoma įtraukiai, o ne tik kaip sceninis dalykas. Mūsų krašte yra du folkloro ansambliai – „Diemedis“ ir „Bruknyčia“. „Bruknyčioje“ norėčiau kada nors dainuoti. „Diemedis“ kartais eina ir stilizavimo linkme. Bet pasidainavimo formato, mokymo plačiau Kalvarijos

visuomenei nelabai buvo ir nelabai dabar yra.

V. V.: Aš pati esu iš nedidelio miestelio – gėdydavausi savo kilmės. Kaip jausti – ar situacija kinta? Ar žmonės iš regionų net savo kilmės gėdijasi?

T. P.: Man atrodo, kad taip yra. Bet galbūt situacija minkštėja.

Manau, jei tu gimei kaime ar mažesnėje vietovėje, tau Dievulis davė iššūkį ugdyt savo stuburą ir drąsiai nešti vėliavą, iš kur esi, neužgaunant kitų ir pačiam būnant neužgaunamam.

Žmogus, kilęs iš kaimo, turi platesnį suvokimą, nes jis priverstas susipažinti su miesto kultūra, o tas, kuris užaugęs mieste, nebūtinai palinks į kaimą.

V. V.: Kas Tau yra tarmė ir kokie elementai ją apibrėžia?

T. P.: Visų pirma man tarmė – gimtoji kalba. Tai sužinojau įstojusi į lietuvių filologijos studijas.

Dabar galiu pasakyti, kad tarmė – ne tik žodžiai. Yra ir morfologiniai, ir sintaksiniai, ir fonetiniai dalykai. Tarmė – ir mąstymo, tam tikras pasaulio suvokimo būdas.

V. V.: Kiek pati gali atskirti, kuris žmogus natūraliai šneka tarme, o kuris – išmokęs?

T. P.: Atskirti gali, nes yra kalbos tėkmės – dzūkiška, suvalkiejiška... Tą sunku pagauti – tai labai subtilus dalykas. Bet labai lemia ir tai, kaip kalbėtojas ištaria balsius. Man atrodo, šitas dėmuo sudėtingiausias.

Tikras gimtatarmis kalbės bendrine kalba, bet vis tiek girdėsi, kad jis – dzūkas arba žemaitis, nes jis, pavyzdžiui, kaip žemaitis dvibalsina „o“.

Bet kalba turi komunikacinį dėmenį – kad vienas kitą suprastume.

Buitinėse situacijose ne tiek svarbu, kokios kokybės ir kokio ilgumo ištariau balsį „o“.

V. V.: Kaip šiuolaikinis žmogus formuoja santykį su tarme? Kodėl atsiranda žmonių, kurie nori išmokti tarmę?

T. P.: Tarmė – išskirtinumo ženklas. Tik dar per mažai žmonių mano, kad ji gali būti būtent tas išskiriantis bruožas. Galbūt kažkam tarme kalbėjo tėvukai ir mokydamiesi tarmės grįžta į savo tėvų vaikystę. Tai – šiltas prisiminimas, jaukumas.

Mokyti tarmės labiau linkę tie, kurie etninės kultūros lauke ar net sceniniuose menuose gyvena.

Tarmė – labai intymus dalykas.

V. V.: Populiariėja tarminis rašymas. Aš pati pagaunu save, kad tarminius tekstus labai sunku skaityti. Ar taip yra dėl to, kad neįpratusi, ar dėl to, kad tarmė apskritai yra sakytinė?

T. P.: Tai pripratimo klausimas. Aš pati feisbuke rašau gal nuo 2016 m. Atsimenu, kaip pirmus kartus buvo keista rašyti žodį „galyngai“ ar „teisyngai“ su „y“. Bet įpranti. Juk ir su bendrine kalba pirmoje klasėje buvo sunku.

V. V.: Tarmė – labai lokalaus vieneto atspindys. Kiek tarme gali kalbėti žmogus, kuris neturi sąsajų?

T. P.: Tiek, kiek pats turi kantrybės kalbėti ir kiek kitas turi kantrybės tavęs klausytis ir aiškintis. Bet iš savo patirties žinau: kuo ilgiau klausai, tuo labiau aštrini savo kalbą. Iš pradžių, kai kalbėdavo žemaičiai dounininkai, galvodavau: „Viešpatie, man angliškai lengviau suprasti!“

Bet yra pripratimo klausimas: kuo

daugiau ir ilgiau turi kalbinės įvesties, tuo labiau tavo klausia pripranta atskirti pirmiausia žodžių ribas.

Tu tik kontakte su kitu gali suprasti, kas esi, kokia tavo tarmė. Jei malsiesi tik tarp savų, kitą kartą nė nesuprasi, ar turi tarmę.

V. V.: Kaip žiūri į tarmės vartojamą visuomenėje? Aš kartais pasigendu gražios, grynos, tvarkingos kalbos. Kaip manai, kaip turėtų būti kalbama radijo laidoje, rašomi moksliniai darbai?

T. P.: Yra ir laikas, ir vieta tiek tarmei, tiek standartinei kalbai. Bendrinė kalba reikalinga, kad esant reikalui be paaiškinimų susikalbėtų skirtingi žmonės. Tik man žiūrint viešus renginius kliūva, kad tai nei tarmė, nei standartinė kalba. Apskritai pasigendu pastangos kalbėti standartine kalba.

V. V.: Ko palinkėtumei žmonėms, kurie su tarme liečiasi, o gal ne, bet norėtų? Lietuvių kalbos mokytojams?

T. P.: Pirmiausia – puoselėti, o ne užkonservuoti savo tarmę. Esu gavusi pastabą, kad negalima sakyti „ekonominis“ – bet aš dabar gyvenu ir mano tarmėje gali integruotis nauji dalykai. Improvizuokite tradicijos rėmuose. Net ir autobuso stotelėje pagirkite kitus, kurie kalba, nesidrovi. Aš taip darau ir man atrodo, kad mano aplinka nuo to drąsėja.

Rekomenduočiau Viktorijos Daujotytės eseistinį kūrinių „Iš Bileišių vasarų“. Ten – mažos nuotrupos iš jos vasarų kaime, mąstoma apie etninę kultūrą, literatūrą, apie kalbą, tarmę, kas yra lietuvis, Lietuva. Šiuolaikiniam skubančiam žmogui tie maži labai talpūs tekstukai gali būti šviesos užtaisas ir proga pamąstyti pačiam, ką pats apie tai manau.

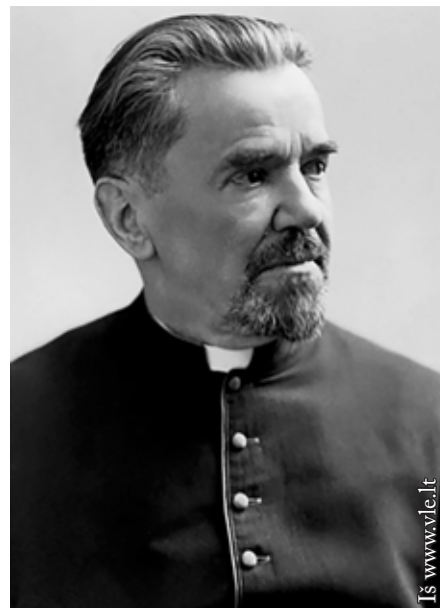
Mykolas Krupavičius – dvasininkas ir valstybės kūrėjas

KĘSTUTIS ŽEMAITIS

Kiekvienoje epochoje vis atsiranda žmonių, kurie daro didelę teigiamą įtaką valstybei, visuomenei. Tarpukario Lietuvoje viena iš tokių asmenybių buvo kunigas, seminarijos dėstytojas, Seimų narys, ministras ir galiausiai lietuvių išeivių vienas iš lyderių Mykolas Krupavičius.

Jis gimė Balbieriškyje tarp Alytaus ir Prienų 1885 metų spalio 1 dieną, augo kaime, išmoko įvairius ūkio darbus dirbti: šieną pjauti, arti, gyvulius prižiūrėti. Tačiau jo širdyje buvo nuolatinis troškimas mokytis ir mokyti kitus, tad įstojo į Veiverių mokytojų seminariją. Ją baigė 1905 metais ir kurį laiką mokytojavo Lenkijoje. Kaip susipratęs lietuvis, Mykolas Krupavičius caro valdžios persekiotas. Vėliau įstojo į Seinų kunigų seminariją, kuri tuomet buvo

vienas iš ryškiausių katalikybės ir lietuviybės židinių. Ją baigęs, Mykolas toliau mokėsi Peterburgo dvasinėje akademijoje, globojo Voronežo lietuvių jaunimą, buvo vienas iš Lietuvos krikščionių demokratų partijos kūrėjų ir kurį laiką jos vadovas. Kaip kunigas ir nepalankus politiškai, Rusijos bolševikų nuteistas mirties bausme. Mykolas Krupavičius visgi išsigelbėjo – slapta išvyko į Lietuvą ir laimingai pasiekė Tėvynę. Kunigo Justino Staugaičio (vėliau Telšių vyskupo) ir tuometinio Seinų vyskupo Antano Karoso dėka pradėjo dirbti Lietuvos Taryboje, o 1920 metų gegužės 15 dieną tapo Steigiamojo Seimo atstovu (Lietuvos krikščionių demokratų partijos). Vėliau jis Pirmojo, Antrojo ir Trečiojo Seimų narys, o 1923–1926 metais – žemės ūkio ministras.

Mykolas Krupavičius

M. Krupavičius (trečias iš kairės) su kitais Steigiamojo Seimo Lietuvos krikščionių demokratų partijos frakcijos Prezidiumo nariais (1920, Lietuvos centrinis valstybės archyvas)

Ministras Krupavičius buvo patyręs vaikystėje, kas yra nelygybė kaime, koks nelengvas bežemių ir mažžemių gyvenimas. Būdamas valdininkas, jis kovoja už kaimo žmogų, ūkininką. Daugelis jo dėka džiaugėsi gavę tai, apie ką galbūt net svajoti nesvajotojo – savo žemės. Ir, ko gero, ne vienas buvęs savanoris, grytelninkas, bučiavo atsiklaupęs savo žemelę, kuri valstiečiui tuomet buvo maitintoja. Lietuva buvusi agrarinis kraštas. Daugelis žmonių gyveno kaimuose. Ten nebuvo nei pakankamai darbo vietų, nei amatų, todėl šeima gyveno iš to, ką žemelė užaugino. O Krupavičiui vadovaujant žemės reforma buvo geriausiai įgyvendinta, nors kai kurios partijos (kairiosios) siūlė radikalią reformą, galėjusią nuskriausti daugelį žmonių – paliekant juos bežemiais, beturčiais ir

sukuriant kažką panašaus į komunas.

Pasitraukęs iš politikos, kunigas Mykolas Krupavičius 1927–1929 metais studijavo Lilyje ir Tulūzoje. Jo studijos apėmusios sociologiją, teisę, ekonomiką ir žurnalistiką. Taigi Krupavičius tapo dar labiau ir plačiau išsilavinusiu žmogumi. Tačiau grįžęs į Lietuvą vyskupo Antano Karoso paskiriamas Garliavos vikaru. Kodėl? Kai kas spėliojo, kad tai politinių oponentų paveiktas sprendimas, tačiau pats Krupavičius davė suprasti, jog kol kas klebono pareigoms nėra gerai pasirengęs. 1931–1933 metais kunigas Mykolas skiriamas į Vilkaviškį kunigų seminarijos profesoriumi. Būdamas puikus oratorius, jis klierikams dėsto iškaltos meną, sociologiją, etiką, prancūzų kalbą. Visgi ir ten jis nėra parankus tautininkų valdančiajai daugumai. Gal ir tai paveikė, kad 1933 metais skiriamas tuomet gana nedidelės Veiverių parapijos klebonu, o 1935 metais jau Kalvarijos klebonu ir dekanu.

Kunigas Krupavičius buvo geras pamokslininkas, mokėjo patraukti žmonių dėmesį. Kartą Kalvarijoje jis iš sakyklos prabilo, kad norėtų Lietuvą matyti raudoną. Parapijiečiai tuo jau pat sunerimo, ką jis kalba. O jau artėjo okupacija. Tada klebonas pakartojo, kad norėtų Lietuvą matyti raudoną, turtingą, mūrinę. Tada plytos buvo raudonos. Taip klebonas pagavo besiklausančiųjų dėmesį, o klausytojai suprato, kad dvasininkas taip išjudino jų pasyvumą.

1942 metų lapkričio 11 dieną Krupavičius kartu su buvusiu Lietuvos prezidentu Kaziu Griniu ir buvusiu ministru Jonu Aleksa pasirašė Memorandumą prieš Lietuvos kolonizaciją ir įteikė vokiečių generaliniam komisarui Kaune. Netrukus jie visi pradėti persekioti. Kunigas Krupavičius tų pačių metų gruodžio 5 dieną buvo suimtas gestapo, devynis mėnesius kalinamas Eitkūnuose, Tilžėje, vėliau internuotas

Regensburgo karmelitų vienuolyne, kol 1945 metais amerikiečių kariuomenės išlaisvintas. Labai nedaug trūko, kad naciai jį būtų sušaudę. Kurį laiką jau laisvas buvęs ministras Krupavičius gyveno Vokietijoje, o 1956 metais persikėlė į JAV.

Gyvendamas išeivijoje, Mykolas Krupavičius ir toliau buvo nuoširdus ir maldingas kunigas bei lietuviybės puoselėtojas, Lietuvos laisvės šauklis.

1945–1955 metais jis – Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto vadovas, pirmininkas. Už didelius nuopelnus Bažnyčiai 1948 metais nominuotas prelatu.

Šiandien Lietuva laisva ir daug tradicijų perėmusi iš tarpukario laikų. Bet visgi labai norėtusi palinkėti tokių kunigų, tokių politikų, koks buvo Krupavičius, ir tokios krikščionių demokratų partijos, kokią jis buvo subūręs.

PUNSKO ŽOLINIŲ ATLAIDAI

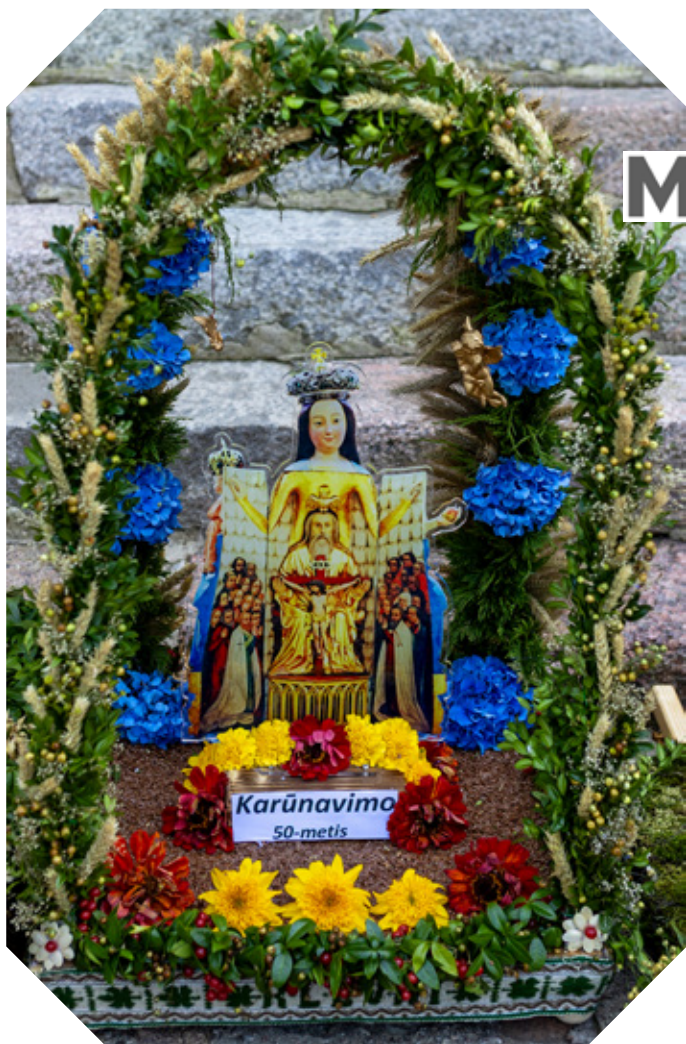
Jau pusė tūkstančio metų praėjo,
Kai tarp girių, ežerų, kalnelių aukštų
Punsko miesto vardas garsėjo,
Parapija lig Nemuno krantų valdas turėjo.
Ir čia aukščiausio valdovo, karaliaus, pastebėta,
Kad gražiausia pasaulio kalba – lietuvių – kalbėta.
Dėka choristų, vargonininkų ir garbingų kunigų
Marijos garbei rožinis giedota ir giesmės aukota.
Tai nebuvo žodžiai, pažadai, – tai testamentu užrašai.
Praėjo karai, marai, gaisrai...
Nors miesto vardo Punkskas neteko,
Bet savo garbės jis neprarado.
Iš Punsko parapijos daug parapijų sukurta,
Bet šis miestelis – kaip vieta užburta.
Iš lauko akmens sunkiausio
Sukurta šventovė kuo gražiausia.
Žolinės, derlinės, Marijos atlaidai...
Derlius prinokintas, daržovių, vaisių priauginta.
Miestų, miestelių ir kaimų
Pilni darželiai gražiausių gėlių.
Bažnyčia, savivaldybė, kultūros namai jėgas buria,
Žmonės gražiausius vainikus pina, dabina,
Neša, aukoja, po Marijos kojom kloja.
Kur buvo purvas – akmenys gražiausi, šaligatviai švyti...
Visos savivaldybės keliai sutvarkyti.
Ir vėl Punkskas Aukščiausiojo pastebėtas,
Gal ir Marijos iš aukštai padėta...

*Algirdas Makauskas,
Pristavonys*

Žolinių vainikai

MRF MEDIJŲ
RĖMIMO
FONDAS

VIRGINIJOS KARČIAUSKIENĖS NUOTR.

Spalvotos akimirkos

Birutės Burdinaitės-Olėw nuotr.

Birutės Burdinaitės-Olėw nuotr.

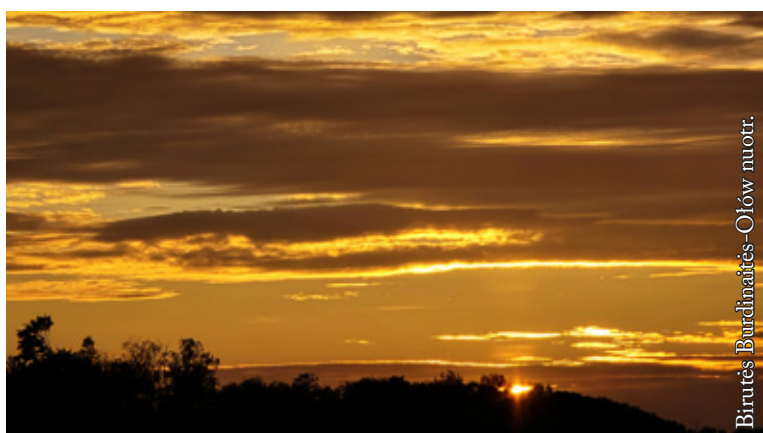
Birutės Burdinaitės-Olėw nuotr.

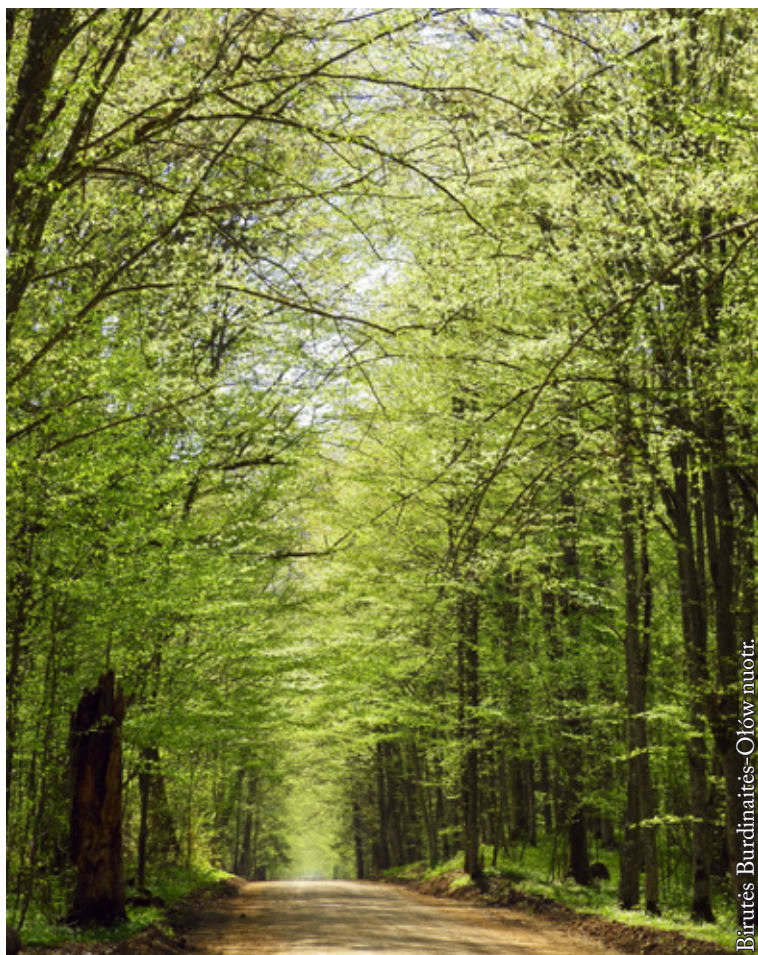
Birutės Burdinaitės-Olėw nuotr.

Birutės Burdinaitės-Olėw nuotr.

Birutės Burdinaitės-Olėw nuotr.

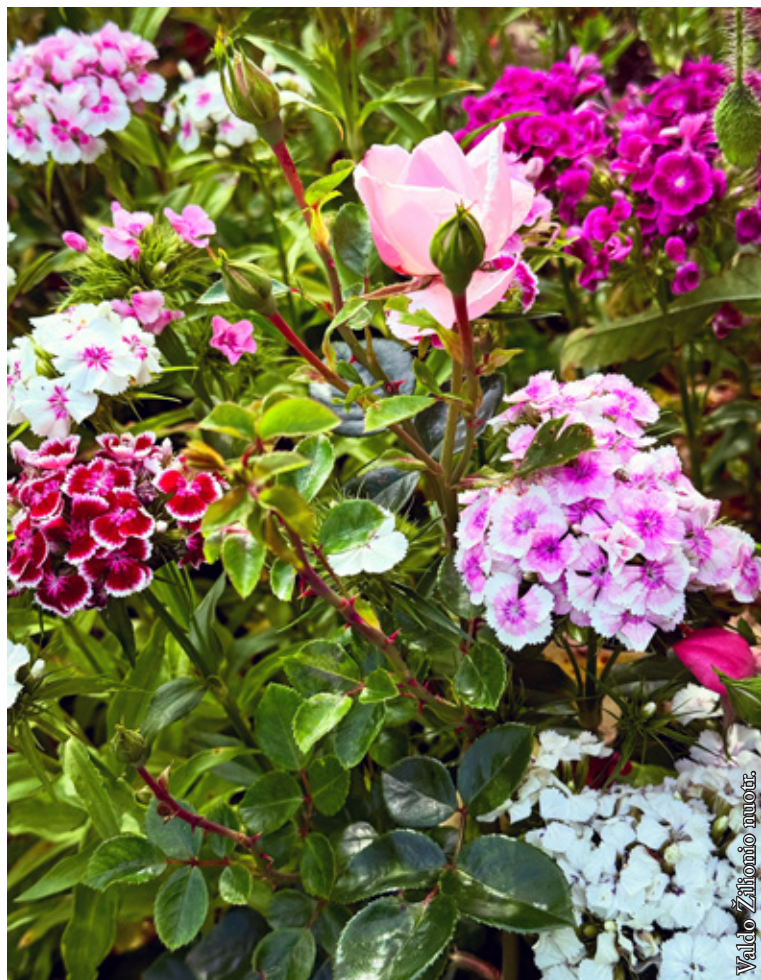

Birutės Burdinaitės-Olėw nuotr.

Valdo Žilionio nuotr.

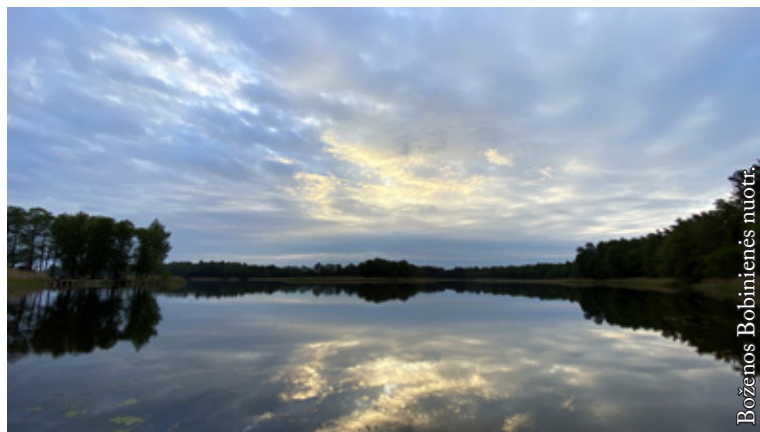
Valdo Žilionio nuotr.

Valdo Žilionio nuotr.

Valdo Žilionio nuotr.

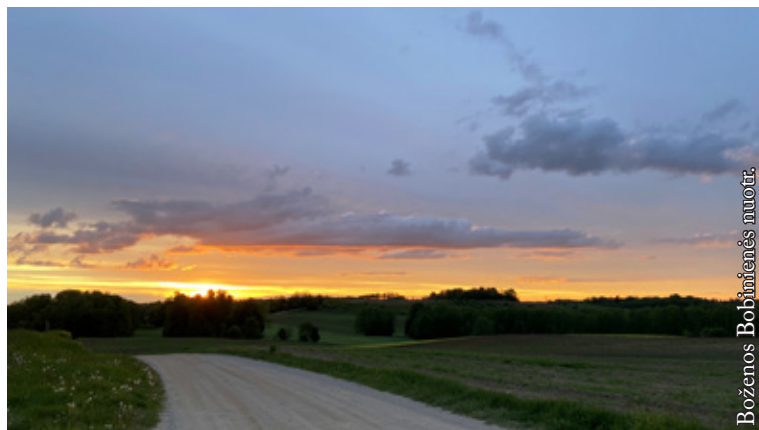
Boženos Bobinienės nuotr.

Boženos Bobinienės nuotr.

Boženos Bobinienės nuotr.

Boženos Bobinienės nuotr.

Ramonos Masionytės nuotr.

Ramonos Masionytės nuotr.

Ramonos Masionytės nuotr.

Ramonos Masionytės nuotr.

Kaip kita tampa sava

(Parafrazuojant dainą „Comment ça va“)

BOŽENA BOBINIENĖ

Su kuo siejasi jums traškus šiltas kruasanas? Arba kavos kvapas gatvėje, susimaišęs su prašmatnių kvėpalų aromatais? Elegantiškos moterys, pasipuošusios stilingais drabužiais ir skarelėmis, bei ne mažiau elegantiški vyrai su žaismingai užmautomis beretėmis? Jei dar pridursiu, kad toje vietoje kone iš visų miesto kampelių mato si Eifelio bokštas, o prie Senos upės puikuojasi Luvras, Dievo Motinos (Notre-Dame) katedra ir kiti architektūros šedevrai – nebus abejonių, kad tai Paryžius.

Šį kartą kviečiu paskaityti punskietės pasakojimą apie Prancūziją, apie gyvenimo kelius, kurie ją ten nuvedė. Taip pat apie jos kūrybinius ieškojimus bei projektus.

Mano pašnekovė – kukli, tyli, švelni mergina, kuri ryžosi išmokti prancūzų kalbą, suteikusią jai galimybę dirbti ir gyventi užsienyje. Jautri siela neapsiriboja vien profesine karjera, o išreiškia save muzika ir dainomis.

Paryžius, Briuselis, Varšuva ar mažytis Punkskas – visur galima surasti savo vietą ir jaustis joje gerai. Jei tik į savo pasirinktus tikslus įdėsi širdies ir darbo, kelionė per gyvenimą taps sėkminga.

Božena Bobinienė: Mes jau pažįstamos, bet trumpai pristatyk save skaitytojams.

Diana Kogačiauskaitė: Sveiki, aš – Diana. Esu Punksko Kovo 11-osios licėjaus absolventė. Šiuo metu dirbu Varšuvoje. Einu vienos stambesnių įmonių

valdybos biuro vadovės pareigas ir esu atsakinga už jos atstovybes (dvi bendroves) Prancūzijoje. Per gyvenimą einu su muzika, kuri yra jo neatsiejama dalis. Baigiau pirmojo laipsnio fortepijono klasę, groju gitaromis, labai mėgstu šokti ir dainuoti.

B. B.: Žinau, kad moki prancūzų kalbą, kuri mūsų krašte – retenybė. Tad pradėkim nuo jos. Ar sudėtinga įsisavinti kalbą visiškai nuo pagrindų? Su lietuvių ar lenkų kalba susiduriame nuo vaikystės, o kitų, pvz., anglų, mokoma jau, galima sakyti, nuo darželio. Kaip buvo su prancūzų kalba, kuri mūsų mokyklose nedėstoma? Ir kodėl būtent ji?

D. K.: Prancūzų kalbos niekada anksčiau nesimokiau. Baigusi licėjų, nelabai žinojau, kokį kelią pasirinkti, bet buvau įsitikinusi, kad noriu mokytis kalbų. Prašymus pateikiau į kelias aukštąsias mokyklas – visos pasirinktos studijų kryptys buvo susijusios būtent su kalbomis. Galų galiausiai pasirinkau dar man nepažįstamą – prancūzų.

Neslėpsiu, kad pradžioje buvo labai sunku. Prancūzų kalba pasirodė sudėtinga gramatikos, leksikos ir ypač fonetikos atžvilgiu. Joje daug taisyklių, bet ir išimčių, tad reikėjo prisėsti prie knygų ir nuosekliai ruoštis paskaitoms, kurios trukdavo nuo ryto iki vakaro. Norint gerai išmokti kalbą, reikia įdėti daug pastangų ir būti kruopščiam.

Paryžiuje

Iš Dianos Kogačiauskaitės asmeninio albumo

Iš Dianos Kogajauskaitės asmeninio albumo

Su „Kairos“ grupe ir kun. P. Slaminiu Žagarių bažnyčioje

Iš tiesų buvo sunku, bet esu labai patenkinta, kad pasirinkau būtent šią kalbą. Su kiekviena paskaita augo prancūzų kalbos, kultūros, literatūros, meno atradimo džiaugsmas. Išvykusi studijuoti į Paryžių, pradėjau bendrauti su vietiniais gyventojais. Tada motyvacija ir noras gilinti žinias vis didėjo. Prancūzai mane suprastavo, o aš pati galėjau naudotis savo kalbos pasiekimais ir laisvai praktikuoti naujai išminktą kalbą.

B. B.: Kur studijavai? Ar teko dalyvauti ERASMUS programoje?

D. K.: Bakalauro studijas baigiau Balstogės universitete, o magistrantūros – Gdanskio universitete. Žinoma, ERASMUS programos galimybėmis pasinaudojau maksimaliai. Studijos užsienyje turi daug privalumų: praplečia akiratį, lavina kalbinius ir tarpasmeninius įgūdžius, didina konkurencingumą darbo rinkoje, padeda įgyti žinių apie kitas kultūras ir užmegzti tarptautinius ryšius. Tai

tikrai nuostabi proga tobulėti, labai rekomenduoju kiekvienam studentui!

Studijuodama Balstogėje, pusmečiui išvykau į Prancūziją, į Paryžių, o magistrantūros studijų metais buvau Belgijoje, Louvain-la-Neuve miestelyje, netoli Briuselio. Tuo laiku atsirado daugiausiai abejonių, nes kaip tik prasidėjo COVID-19 pandemija. Sulaukiau įvairių nuomonių dėl mano studijavimo užsienyje: vieni žmonės skatino važiuoti, kiti – kalbino pasilikti Lenkijoje. Aš išvykau. Negalėjau praleisti atsiradusios progos. Žinojau, kad nepabandžiusi gailėsiuos. Po mėnesio, praleisto Belgijoje, įsisiautėjo pandemija. Uždarė universitetus, uždraudė burtis didesnėmis grupėmis, tačiau tai nesukliudė užmegzti naujus ryšius, pakeliauti ir pasidžiaugti studijomis kitoje šalyje.

Baigusi antrosios pakopos studijas vėl išvykau į Prancūziją, planuodama ten pabūti pusmetį. Norėjau atlikti praktiką Lenkijos mokslo akademijos stotyje Paryžiuje. Po kelių mėnesių man pasiūlė

darbą ir taip šioje sostinėje dirbau kelerius metus.

B. B.: Ar studijų ir vėliau darbo Prancūzijoje metais buvo laiko kitoms veikloms, pvz., kelionėms?

D. K.: Laiką, praleistą Paryžiuje, prisimenu kaip be galo turiningą mano gyvenimo skyrių. Nors ir bijojau naujų iššūkių, patyriau labai daug džiaugsmo. Tikrai nesigailiu nei vieno savo sprendimo. Pažinau puikius žmones, užsimezgė naujos draugystės, kurios tęsiasi iki dabar. Įsigilinau į kultūrinį ir meninį Paryžiaus gyvenimą, dažnai lankiausi teatruose, parodose, muziejuose. Daug keliavau ne tik už Paryžiaus, bet ir už Prancūzijos ribų.

Nepamiršdavau ir savo muzikinių pomėgių. Lankiau šokius, grojau gitara, teko dalyvauti Lietuvos Respublikos ambasados renginiuose, giedoti lietuviškose Mišiose, susipažinti su lietuvių, gyvenančių Paryžiuje, bendruomene. Be to, gana dažnai aplankydavo mane šeima ir draugai. Galėjau jiems parodyti miestą ir savo mėgstamiausias vietas. Veiklos tikrai netrūko.

B. B.: Baigus kalbų filologiją, atsiveria įvairios galimybės. Kokias Tu pasirinkai?

D. K.: Kadangi lietuvių, lenkų, anglų, rusų ir prancūzų kalbos nebuvo man svetimos, nuo pat pradžių galvojau apie vertėjos darbą. Teko išversti nemažai tekstų, dainų, o su kursiokais išvertėme kartu į lenkų kalbą vieną prancūzų autoriaus pasakojimų rinkinį. Versdama skirtingo pobūdžio tekstus, bendraudama su įvairiais žmonėmis ir gilindamasi į skirtingų kultūrų klotus, vis tobulėjau. Anksčiau net neįsivaizdavau, su kokiais kalbos

Iš Dianos Kogaciauskaitės asmeninio albumo

Kalėdinis koncertas Varšuvos Frideriko Šopeno muzikos universitete. Diana Varšuvos politechnikos choro gretose

ar kultūros iššūkiais gali susidurti vertėjas.

Dažnai imdavausi ir korepetitorės darbo, ką taip pat buvo labai smagu daryti. Mokindama kitus, dar daugiau mokiausi ir aš pati. ☺

Pasirinktos studijų kryptys atvėrė man tikrai labai daug galimybių. Gavusi darbo pasiūlymą Lenkijos mokslų akademijoje Paryžiuje, kur visų pirma buvau atsakinga už tarptautinių konferencijų, seminarų organizavimą, turėjau galimybę bendradarbiauti su įžymiais įvairių šalių profesoriais, dėstytojais, mokslininkais. Su kai kuriais iki dabar palaikau ryšį. Dar nepasibaigus darbo sutarčiai Prancūzijoje, iš ten sutiktų žmonių sulaukiau darbo pasiūlymų, tad neturėjau problemų susirasti naują užsiėmimą. ☺

B. B.: Paryžius – viena didžiausių Europos sostinių. Įtariu, kad atvykus iš Lenkijos teko susidurti su „kitu pasauliu“. Kaip atrodo Prancūzijos rezidentų gyvenimas?

D. K.: Atvykus į Paryžių pirmą kartą, viskas man čia atrodė labai

chaotiška ir sudėtinga, pradedant pačiu miestu, baigiant formalumais, kuriuos reikėjo susitvarkyti universitete ar banke. Daugybė įvairios kilmės žmonių, kalbančių dar ne visai man suprantama kalba, važinėjantys iš visų pusių automobiliai, dviratininkai – lyg visiškai nepaisantys eismo taisyklių... Visa tai baugino.

Paryžiuje, kaip ir kiekviename dideliame mieste, gyvenimo tempas greitas. Ypač rytais, kai visi skuba į mokyklas ar darbus. Tenka bėgti žmonių minioje. Kartais dėl spūsties esi priverstas laukti kito traukinio... Paryžiaus administracinėse ribose gyvena apie 2,2 mln. gyventojų, o Île-de-France metropolinėje zonoje, apimančioje Paryžių ir jo apylinkes – daugiau kaip 12 mln. Laimė, viešojo transporto sistema yra puikiai išvystyta.

B. B.: Jaunas žmogus greitai prisitaiko naujoje vietoje. Tikriausiai ir Tu neužtrukai apsiprasti su naujomis sąlygomis.

D. K.: Su kiekviena diena vis geriau pažindavau miestą, vis

lengviau buvo pritapti. Susipažinau su žmonėmis, jų gyvenimo būdu ir kultūra – ne iš vadovėlių, o iš paties buvimo toje vietoje. Ir aš pati jaučiausi vis drąsesnė, nevengiau kalbėti, teirautis prancūziškai.

B. B.: Kartais sklando nuomonė, kad prancūzai nėra pernelyg atviri svečimtaučiams, nemėgsta anglakalbių ir pan. Kokie Tavo išpūdžiai?

D. K.: Pačiame Paryžiuje dažniau bendravau su kitų šalių atstovais, nes gana sunku buvo sutikti „tikrą prancūzą“. Kai jau tokių atsisirasdavo, kartais iš tikrųjų atrodė, kad jie ne taip lengvai prisileidžia svečimtaučius, bet visi, su kuriais teko bendrauti, buvo malonūs, nuoširdūs ir labai mandagūs. Kad prancūzai nemėgsta turistų, girdėjau ir aš, bet realybėje nesusidūriau su jokia tai patvirtinančia situacija.

B. B.: Kaip manai, kodėl atsiradęs toks stereotipinis požiūris?

D. K.: Galbūt dėl to, kad prancūzai tikrai nėra lyderiai kalbų mokymosi srityje. Iš savo patirties žinau, kad tipinėse turistinėse vietose įmanoma susikalbėti angliškai, bet užėjus į atsitiktinę parduotuvę, atokiau nuo pagrindinių maršrutų, galima būti nesuprastam. Keletą kartų susidūriau su tokia situacija ir aš. Tik atvykusi į Prancūziją, bandžiau kalbinti vietinius angliškai, bet sulaukdavau prancūziškų atsakymų. Manau, kad prancūzai labai dažnai dėl prasto mokėjimo tiesiog gėdijasi kalbėti angliškai, o tarp kai kurių vyrauja įsitikinimas, jog „prancūzų kalbą privalo išmokti kiti“.

(Bus daugiau)

Kaimo šeiminių būreliai

RASA ŽUKAUSKIENĖ

Kaimo šeiminių būreliai – tai moterų (ir ne tik) saviveiklinės grupės, dažnai veikiančios miestelių, seniūnijų ar kaimo bendruomenių centruose. Jų pagrindinis tikslas – puoselėti tradicijas, stiprinti bendruomeniškumą ir dalintis praktinėmis žiniomis apie kasdienį gyvenimą kaime.

KAS BŪDINGA KAIMO ŠEIMININKIŲ BŪRELIAMS?

Veiklos sritys

1. Kulinarijos paveldas: tradicinių patiekalų gamyba, receptų mainai, konservavimas.
2. Rankdarbiai: mezgimas, nėrimas, siuvimas, verbų rišimas, šiaudinių sodų pyrimas.
3. Šventės ir renginiai: Kūčių vakarai, Užgavėnių vaišės, Joninės, bendruomenės šventės.
4. Edukacija: sveikos gyvensenos paskaitos, vaistažolės, daržininkystė, ekologija.
5. Labdara: paramos rinkimas, rūbų siuvimas ar mezgimas bendruomenės senjorams ar vaikams.

Tikslai

1. Puoselėti ir išsaugoti etnokultūrą. Rengti edukacinius užsiėmimus apie tautinius papročius, šventes ir kulinarijos paveldą.
2. Skatinti tautinių patiekalų, senųjų gaminimo būdų ir receptų išsaugojimą.
3. Stiprinti bendruomeniškumą. Skatinti bendrystę tarp kaimo moterų.
4. Organizuoti šventes, susitikimus, bendras talkas ir išvykas.
5. Padėti spręsti vietos bendruomenės socialinius klausimus

(vienišų senolių lankymas, labdaros organizavimas).

6. Stiprinti kartų ryšį. Perduoti vyresnių žmonių žinias jaunajai kartai – rengti edukacijas vaikams ir jaunimui.

7. Kviesti jaunimą dalyvauti bendrose veiklose, mokytis amatų, pažinti kaimo gyvenimo vertybes.

Veiklos formos

1. Paskaitos sveikatos, sveikos mitybos, teisės žinių ar psichologijos temomis.

2. Pažintinės išvykos, mokymai ar seminarai.

3. Verslumo skatinimas (moterys skatinamos kurti smulkius verslus rankdarbių, maisto gamybos, agroturizmo srityse).

4. Reguliarūs susitikimai (pvz., kartą per savaitę ar mėnesį).

5. Dirbtuvės, edukacijos, parodos.

6. Dalyvavimas mugėse, bendruomenės renginiuose.

Mūsų krašte veikia nemažai būrelų: Punsco valsčiuje 8 (Vilkapėdžių,

Pristavonių, Vaitakiemio, Sankūrų, Punsco, Seivų, Žvikelių, Kampučių), Seinų valsčiuje 10 (Burbiškių, Klevų, Žagarių, Krasnagrūdų, Alnų, Berznyko, Pulkotų, Griškonų, Sumavo, Seinų Kolonijos). Labai džiugu, kad žmonės, kurie turi daug darbų ir rūpesčių, dar nori susitikti ir ką nors nuveikti kartu bei noriai atsotauja savo kraštui įvairiuose renginiuose ir konkursuose.

Su dauguma šių būrelų, jų veikla, tikslais ir ateities planais norėčiau Jus, gerbiami Skaitytojai, supažindinti. Kiekvienas būrelis parengė Jums po receptą, tad galėsite pasigaminti skanių ir įdomių patiekalų. Anksčiau „Aušroje“ (2024 m. 23 nr.) jau rašėme apie Pristavonių kaimo būrelį. Šiame numeryje kviečiame pasiskaityti apie Vilkapėdžių kaimo šeiminių būrelį. Jis buvo pirmas Punsco savivaldybėje, po daugelio metų pertraukos vėl pradėjęs veikti.

Diplomas laimėjus III vietą Palenkės vaivadijos derlinių vainikų konkurse

Vilkapėdžių kaimo šeimininkų būrelis

MRF MEDIJŲ
RĖMIMO
FONDAS

RASA ŽUKAUSKIENĖ

Rasa Žukauskienė: Kalbuosi su Vilkapėdžių kaimo šeimininkų būrelio atstovėmis. Gal galėtų-mėte pristatyti savo būrelį? Kas aktyviai dalyvauja jo veikloje?

Būrelyje turime dvylika narių, tarp jų keturi vyrai. Mūsų veikloje dalyvauja įvairaus amžiaus žmonės. Ne tik patys nariai, bet dar ir vaikai, ir kiti kaimo gyventojai, kurie noriai padeda įgyvendinti įvairias mūsų mintis.

R. Ž.: Nuo kada šis būrelis veikia?

Būrelis veikia nuo 2018 metų gruodžio mėnesio.

„Regionų mūšis“, Punksas, 2023 m.

Šis Vilkapėdžių kaimo šeimininkų būrelis archyvo

R. Ž.: Kaip kilo mintis jį įkurti?

Mintis įkurti būrelį kilo, galima sakyti, Sakalauskų šeimos dėka. Gerdami iš ryto kavą jie išgirdo apie valstybinę programą, turėjusią remti kaimo moterų būrelių steigimą. Plačiau pasidomėjo šia tema ir paprašė seniūno, kad sušauktų kaimo gyventojus bendram pasitarimui. Susirinkimo metu nuspręsta, jog verta pabandyti įkurti tokį būrelį.

R. Ž.: Kokio pobūdžio šis būrelis?

Stengiamės puoselėti mūsų krašto tradicijas – kulinarines ir kultūrinės. Svarbu, kad šis paveldas būtų perduotas kitoms kartoms.

R. Ž.: Kokia veikla užsiimate?

Dalyvaujame konkursuose, derlinėse, Smalėnų parapijos atlaiduose. Bandom rašyti įvairius projektus, tačiau vis taškų kiekis būna ant ribos ir, deja, pritrūksta pinigėlių finansuoti mūsų idėjas.

R. Ž.: Ar būrelis turi savo ženklą, aprangą?

Būrelis turi dvejopą aprangą: sijonus ir baltus marškinius bei du lietuvių tautinių drabužių komplektus ir juostas vyrams. Rūbus norėjome turėti, kad gražiai atstovautume

Virginijos Karčauskienės nuotr.

Žolinių vainikas, laimėjęs III vietą

Adventinis vainikas

savo kraštui procesijų, konkursų metu. Gavus lėšų pagal Palenkės maršalkos įstaigos projektą „Na Ludowo“ pavyko pasisiūti du komplektus, kuriais be galo džiaugiamės. Rūbus pasiuvo Marzena Krakowska, spalvas ir medžiagas derino mūsų krašto etnografė Aldona Vaicekauskienė.

R. Ž.: Pakalbėkime apie konkursus. Papasakokite, kur dalyvavote, kelintais metais, kas paskatino, kokie išpūdžiai, kas sužavėjo, ar buvo kokių sunkumų; jei tai buvo kulinarijos konkursas – iš kur ėmėte patiekalų receptus.

Suėję pasitariam ir išsirenkame tokius konkursus, kur gali dalyvauti mūsų kuo didesnis skaičius. Kiekvienais metais piname derlinių vainiką, kurį pristatome per Žolines. Taip pat dalyvaujame Seinų apskrities derlinėse, kur 2023-iaisiais laimėjome III vietą, Smalėnų parapijos atlaiduose. 2021 metais Palenkės vaivadijos derlinių vainikų konkurse laimėjome III vietą. Du kartus dalyvavome „Regionų mūšyje“ („Bitwa Regionów“). Nuo kelerių metų ruošiame velykinę verbą, kuri

puošia Smalėnų bažnyčią, taip pat galima jas pamatyti Velykinėje parodoje Punske.

Patiekalų receptų pačios iš vaikystės kiek prisimename, ieškome senose kulinarijos knygose, žurnaluose ar senelių sąsiuvinuose, prašome vyriausių kaimo gyventojų, kad pasidalintų savo patirtimi, prisi-

minimais.

R. Ž.: Kokie Jūsų būrelio ateities planai?

Mūsų pagrindinis tikslas – kad kiekviena šeima turėtų nuosavą lietuvių tautinių drabužių komplektą.

R. Ž.: Ar anksčiau Vilkapėdžiuose yra veikęs kaimo šeiminių būrelis?

Būrelis veikęs ir anksčiau, jam vadovavo Magdalena Burdinienė.

R. Ž.: Gal galėtumėte pateikti skaitytojams kokią nors įdomų receptą?

Salamokas – tradicinė lietuviška šalta sriuba, gaminama iš bulvių nuoviro, raugintų agurkų ir žalių svogūnų.

SALAMOKAS

Išvirkite bulves, nukoškite ir palikite nuovirą ataušti. Smulkiai supjaustykite raugintus agurkus bei žalius svogūnus (įtrinkite juos juodaisiais pipirais). Į lėkštes pilkite bulvių nuoviro, įdėkite supjaustytų agurkų ir svogūnų.

Patiekite su išvirtų bulvių koše ir paruoštais spirgučiais.

Papildomai galima dėti druskos ir juodųjų pipirų pagal skonį, kefyro ar grietinės (nebūtinai).

Kad salamokas būtų skanus, reikia pilti daug raugintų agurkų skysčio.

R. Ž.: Ačiū už pokalbį! Būreliui linkime daug sveikatos ir kūrybingos veiklos.

Salamokas su bulvių koše

„Aukstinė saulė“ Kostui nusileido paskutinį kartą

„Aukstinė saulė nusileido, visur aplinkui sutema. Kai ilgesys man širdį spaudžia, aš lieku vienas su daina...“ Ši daina man amžiais siesis su Kostu Misiukoniu... Kai tekdamas būti kur nors kartu suėjimuose, Kostas, paprašytas užtraukti savo dainą, pirmiausiai užvesdavo „Aukstinę saulę“... Po to, žinoma, būdavo daug visokių kitų. Kultūros namų vakaronėse, jei kur pasigirdavo daina, ten tuoj pat atsirasdavo ir Kostas. Sodriu bosu pritardavo įvairioms lietuvių liaudies dainoms. Jas mylėjo, daug jų mokėjo, mėgo dainuoti. Tai buvo „plataus amplua“ žmogus. Iš kur visa tai, iš kur jame buvo tiek energijos, tiek meilės lietuvių liaudies kūrybai, lietuvių kultūrai?

Gimė 1949 m. gegužės 14 d. Tai oficiali data, nes jis visą gyvenimą teigė, kad tikrasis jo gimtadienis balandžio pabaigoje. Tėvas nespėjo laiku jo priregistruoti ir, siekdamas išvengti baudos, civilinės

Punks LKN mišrus choras „Dzūkija“ (vad. Vytautas Pečiulis) 1994 m. Kostas Misiukonis – pirmoje eilėje trečias iš dešinės

metrikacijos skyriuje pateikė vėlesnę sūnaus gimimo datą. Kostas gimė ir užaugo Klevuose, Vinco

Anelės (Vinikaitytės) Misiukonių šeimoje. Turėjo tris seseris: Stasę, Vitalę ir Onutę. Nerūpestinga vaikystė ilgai nelepio. Būdamas vos dvylikos metų, neteko mamos, kuri gan ilgai sirgo klatinga sąnarių liga. Jauniausiajai Onutei tada buvo tik treji. Po mamos mirties vaikai liko augti su tėvu.

Kostas lankė Klevų, vėliau Lumbių pagrindinę mokyklą. Tėvas labai norėjo, kad sūnus liktų ūkininkauti gimtuose Klevuose, tačiau šis manė kitaip ir nepakluso tėvo valiai. Mokyti išvyko į tolimą dabartinės Vakarų Pamaro vaivadijos kraštą. Mokslus tęsė Pižicų (Pyrzyce) profesinėje mokykloje, vėliau Choščno (Choszczno) technikume. Įgijo statybos techniko specialybę. Karinę tarnybą atliko Gniezne, pas-

Vaidiniant P. Vaičiūno „Tėviškės pastogėje“, rež. Teklė Paransevičienė, 1986 m. K. Misiukonis – pirmas iš kairės

Punsco lietuvių kultūros namų 45 jubiliejus 2001 m. K. Misiukonis – antroje eilėje ketvirtas iš dešinės

kui buvo perkeltas į Suvalkus. Įgijo puskarininkio laipsnį. Nors mokėsi ir keletą metų gyveno kitoje Lenkijos pusėje, likimas visgi susigrąžino jį į gimtąjį kraštą. Trumpai dirbo Krasnapolio valsčiuje, vėliau persikėlė į Punkską. Iki pat pensijos dirbo Punsco valsčiaus įstaigoje. Gyvendamas Punske, pažino būsimą žmoną Marytę Vainaitę. Sukūrė šeimą, užaugino dukrą ir sūnų, susilaukė keturių anūkių.

Nuo 1975 m. Kostas buvo uolus daugelio Punsco lietuvių kultūros namų ansamblių dalyvis: šoko „Jotvos“ sambūryje, dalyvavo „Punios“ grupėje, vaidindavo „Linksmuose subatvakariuose“, Klojimo teatre, buvo ilgametis mišraus choro „Džukija“ dainininkas, 46 metus grojo ir dainavo „Klumpėje“. Tai buvo energijos kamuolys, kuris riedėjo greitai, smagiai, pakeliui „paimdamas už parankės“ nuotaikingus žmones. Šiais metais būtume šventę Kosto dalyvavimo kultūrinėje veikloje 50-metį, jei ne klastūnė liga, kuri pasireiškė 2024 m. pavasarį. Tuomet dar vis puikios nuotaikos atėjęs į kultūros namus su „visa spinta“ išskalbtų, kvepiančių, tvarkingai sukabintų tautinių drabužių, juos

grąžindamas, jis garsiai mąstė: „Kad dainuot negalėsiu – su tuo jau susitaikiau, kad bent tik kalbėt galėčiau...“ Vien stiprybės, ištvermės ir kantrybės tuomet linkėjau, sveikatos stiprios... Bet kad taip susiklostys aplinkybės – nieks netikėjo.

Prisimenu jį kelis kartus pasakojus, kad daug energijos ir triūso įdėjo statant naują Punsco LKN pastatą. Kostas sakė: „Žinok, pirmą kartą

verkiau scenoje... ašaros byrėjo... bet ne iš sielvarto ar skausmo, o iš džiaugsmo, kai 2001 m. buvo pirmasis koncertas – Punsco lietuvių kultūros namų 45-mečio jubiliejus, ir mes stovėjome tikroje scenoje, ne kažkur mokyklos sporto salėje, o naujoje, šviesioje, erdvioje, didelėje scenoje. Mes juk jos taip labai visi laukėme... bet ir sulaukėme.“

Dar viena sritis, kur Kostas aktyviai pasireiškėdavo – tai gedulingi rožiniai ir giesmės, giedamos prie mirusiųjų, tai bažnyčios rožančius, giedamas kiekvieną sekmadienį prieš Sumą. Ir į šią veiklą jis darniai įsitraukdavo, atrasdamas joje nusiramimą, įžvelgdamas gyvenimo prasmę.

Kostas turėjo gyvenime daug akimirkų, kai galėjo didžiulioti savo palikuoniams. Vaikai Daiva ir Rimas – aktyvūs LKN ansamblių dalyviai. Tėvui nebuvo nieko nuostabaus, kad vaikai šoka, vaidina, dainuoja... Bet kaip jis džiaugėsi ir gėrėdavosi matydamas savo anūkes scenoje – atrodydavo, kad net į viršų pakildavo, pamatęs mergaites šokančias, grojančias, vaidinančias

„Džukija“ XI tarptautiniame muzikos ir folkloro festivalyje ANTALYA FEST Turkijoje 2023 m. K. Misiukonis – antroje eilėje antras iš kairės

„Klumpė“ 2024 m. K. Misiukonis – trečias iš kairės

ar dainuojančias.

Tai buvo įdomaus charakterio žmogus. Ne kartą ir aš velnių nuo jo gavusi už daug ką... Drąsiai mokėdavo reikšti savo nuomonę, sakydavo tiesiai į akis, kas jam nepatinka, ką būtų galima padaryti kitaip. Visada jo pastabas stengiausi priimti ir jas permąstyti. Vienos jų būdavo pagrįstos, kitos galbūt mažiau. Tačiau vyresnio žmogaus visada stengiausi išklaudyti.

Kostas buvo atviros širdies žmogus. Keliaujant su „Klumpė“ į koncertus ne kartą teko išklaudyti jo pasakojimų, kaip sunkiai, bet labai ryžtingai susidorojo su savo priklausomybėmis. Kaip jis didžiavosi, kad jau greitai bus 25 metai, kai nevartoja alkoholio. Visada būdavo dėkingas žmonai Marytei ir viršaičiui, kurie buvo didžiausia paskata išsilaisvinti iš to liūno. Visuomet stengiausi jį palaikyti ir įrodyti, kad esąs labai stiprus žmogus, nes, deja, ne visiems pavyksta ištrūkti iš priklausomybės nasrų, juolab išverti

blaivybėje tiek laiko. Tai buvo neeilinė asmenybė.

Be kultūrinio gyvenimo, Kostas turėjo ir kitų susidomėjimų. Labai mėgo istoriją, skaitė istorines knygas, mėgo diskusijas šia tema. Kartu su jo lankomais ansambliais nemažai keliavo po pasaulį ir nekantriai laukė pensinio amžiaus, kada daugiau laiko galės skirti kelionėms. Ypačingai mėgo šiltus kraštus, labiausiai tuos, kur buvo galimybė paplaukioti,

kaip pats sakė, „laivuku“. Net Kosto kelionių bendražygiai iki šiandien su humoru prisimena jo prioritetinį klausimą išvykų metu: „Kas norės paplaukioti laivuku?“ Kita Kosto pamėgta transporto priemonė – traukinys. Prieš keletą metų jis nusprendė aplankyti vietas prie Ščecino, kur gyveno besimokydamas. Jaunystėje ten važiuodavo traukiniu, todėl ir į šią kelionę išsiruošė traukiniu. Išvyka labai pavyko, sukėlė daug šiltų prisiminimų, bet vienas svarbiausių jos momentų taip ir liko važiavimas traukiniu. 2024 metų rudenį, baigęs gydymą Balstogės onkologinėje ligoninėje, savo paties pageidavimu namo taip pat grįžo traukiniu. Tai buvo paskutinė jo kelionė šia transporto priemone...

Paskutinį kartą Kostą sutikau prie „Dzūko“ parduotuvės laiptų. Išdrįsau paklausti: „Kostai, kaip laikotės, kaip Jūsų sveikata?“ Iš rankos mosto supratau, kad reikalai prasti... Taip ir nuėjome kiekvienas, nei „sudie“, nei „iki“ nepasakę... O mano mintyse liko Kosto dainos žodžiai: „Gitaros stygos kai užgroja, aš savo dainą uždainuoju. Dainelė skamba toluoje tokia miela ir artima...“

„Dzūkijai“ 65. K. Misiukonis – antroje eilėje trečias iš dešinės

Klasės draugei atminti

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Ipusėjus vasaros atostogoms, liepos 26-ąją, Oninių rytą, netikėtai mirė mokytoja Danutė Kuosaitė iš Krasnavo.

Danutė – jauniausia Albino ir Adelės (Jankauskaitės) Kuosų dukra. Ji gimė 1962 m. vasario 12 d. Užaugo su sesėmis Maryte ir Terese bei broliu Juozu, kuris vėliau perėmė tėvų ūkį, pasiliko čia ūkininkauti. Motina mirė 1988 m., būdama 62-ejų, o tėvelis sulaukė 77 metų.

Krasnavas – tai Danutės gimtasis kaimas. Ji čia augusi, mokiusis pagrindinėje mokykloje. Paskui sėkmingai baigė Punsko licėjų, po

licėjaus – Suvalkų ikimokyklinio ugdymo mokyklą. Įsidarbinusi Krasnavo pagrindinėje, studijavo Balso togėje pradinį ugdymą ir įgijo magistro laipsnį. Dirbo Krasnave iš viso per 40 metų, iki mirties, pradinukų (I–III kl.) mokytoja ir auklėtoja, papildomai mokė lietuvių kalbos kaip dalyko. Toje pačioje mokykloje mokytojavo ir jos sesutė Marytė.

Danutė buvo kūrybinga ir veikli, be galo pareiginga, gera mokytoja, – Seinų bažnyčioje per gedulingas pamaldas kalbėjusi bendradarbė minėjo jos gerumą, nuoširdumą, gerai atliekamą darbą. Mokydama lietuvių ir

lenkų tautybės vaikus, skatino draugystę, vis pabrėždama, kokia graži lietuvių kalba, nuostabus Lietuvos kraštas. Puikias paruošdavo programėles, rengė skoningas dekoracijas. Paskutinę trečią klasę planavo šiemet po vasaros atostogų dar mokyti ir birželį pasibaigus mokslo metams išeiti į pensiją. Deja, per anksti jai teko iškeliauti amžinybėn...

Labai pareiginga buvo – per 40 darbo mokykloje metų neatnešė nei vieno nedarbingumo pažymėjimo, nei vienos dienos nepraleido. Skatino vaikučius reguliariai atlikinėti namų darbus, klausyti kiekvieną pamoką, jų

nepraleisti. Tai labai svarbu, kad nebūtų mokymosi spragų.

Danutė išliko tokios pat laikyosenos, išvaizdos kaip licėjuje. Tarsi laikas būtų ją aplenkęs. Gerai sutarė su šeima, bendradarbiais, mokiniais, jų tėvais. Nors pati šeimos nesukūrė, bet aplink vis buvę būriai vaikų. Per laidotuves bažnyčia buvo pilna žmonių. Nemažai josios jau suaugusių auklėtinių atvyko palydėti mokytoją į paskutinę kelionę, pagerbti ją ir atsisveikinti. Atvyko ir daug kitų asmenų – iki kapinių nusidriekė ilga eilė mašinų.

Palydėti Danutę paskutinėn kelionėn pas josios anksčiau mirusius tėvelius susirinkome ir mes, grupelė jos klasiokų iš Punsko licėjaus 1981 metų laidos. Prisiminėme, kaip ji atėjo čia iš Krasnavo mokyklos. Aukštoka, trumpų šviesių plaukų. Sėdėjo trečiame nuo lentos klasės suole, prie lango, su Anele Gelažauskaite. Labai kruopšti, tvarkinga, gražiai rašė, piešė, gerai mokėsi. Kukli, rami, gražiai, tvarkingai, vis skoningai apsirengusi. Didelėm protingom akimis, tokia pat didele gera širdimi draugė. Jei kam nustojo rašyti tušiniais ar kas pamiršo pieštuko, jis vis turėjo atsarginį ir paskolindavo. Būdavo, per pertraukas vaikštom koridoriuje ratu (budintys mokytojai ragino, jog neramstytume sienų, kad smegenys geriau pailsėtų) kas po rom, kas po 3–4. Tada telefonų nebuvo, gyvai bendravome, kalbėjomės. Danutė vis ką sumanydavo, kad nuotaiką pakeltų. Rodė savo „stučkas“. Turėjo nuo mažumės labai išmiklintus pirštus. Mes niekaip nesugebėdavom sulenkti nei kojų, nei rankų pirštų tose vietose, kur paprastai jie

Danutė Kuosaitė

nelinksta. O ji be jokių pastangų ištiesia delnus ir sulenkia pačius pirštų galiukus, kur pirmas sąnariukas. Visi pirštai jai pakludavo – ir rankų, ir kojų. Pavykdavo Danutei taip pat atlikti špagatą.

Pavydu buvo, kad Danutė (ir kai kurie kiti klasiokai) licėjuje turi lyg užuovėją – čia mokėsi ir jos vyresnioji sesė Marytė bei pusseserė Onutė ta pačia pavarde. Gera būdavo stebėti, kaip jos bendrauja, padeda viena kitai, pataria. Nors nei vienas mokinyš nebūdavo nuošaly, bet visgi savas brolis ar sesė – kas kita.

Mokykloje ant sienos kabėjo sienlankraštis „Akiratis“. Čia būdavo iškabinami moksleivių straipsniai, piešiniai. Džiaugėmės, kad mūsų klasėje esą mikių pirštų ir piešti, ir rašyti straipsnius.

1977 m. pirmą klasę Punsco licėjuje buvo labai gausi. Mokyti pradėjo 31 mokinyš, bet licėjų baigė jau mažesnis būrys – 20 moksleivių. Rodos, niekuo nesiskyrė mūsų klasė nuo kitų.

Tais pačiais metais, kai pradėjome mokyti Punsco licėjuje, įvyko mokytojų namų, naujosios mokyklos bei bendrabučio atidarymas. Jame apsigyveno daugelis klasiokų (tarp jų Danutė) bei vyresnių moksleivių. Padėjome šiuos pastatus tvarkyti, valyti langus, į naująją mokyklą sunėsti staliukus, kėdes (į ją persikėlė iš seno balto namo, kur dabar vaikų darželis). Šiems pastatams pradžioje lyginant plotą (daugiausia molingą žemę) su arkliais ir plūgais bei kastuvais talkino ir mūsų tėveliai.

Vieni gyvenom arčiau mokyklos, kiti toliau. Ar pėsčiomis, ar dviračiais, ar tėvų vėžinami stengėmės nevėluoti į pamokas. O grįžę namo skubėjome tėvams padėti ūkyje. Susieidavom pasibūti kartu vakarais. Tai gimtadienis, tai vardadienis. Vis kažkieno namuose. Dažniausiai pas Valinčius, klasiokę Onutę, kur arčiausiai miestelio.

Žmonės kai kurie nežino, kaip svarbu, kad jie yra šalia,

Vien juos pamačius mūs veiduos iškart nušvinta šypsena,

Kai jie greta, nušvinta darganos pilna pilka diena,

O patys jie lyg dangaus atsiųsta dovana.

Ir jie nežino, kaip liūdna pasidarytų, jei jų čia nebebūtų.

Gera susitikti su klasės draugais po kiek metų. Visi po vidurinės išėjome gyveniman. Vieni sukūrėme šeimas, turime vaikų ar anūkų, kiti ne. Rodos, pati esi senstelėjusi, o kiti – lyg būtų ką tik baigę licėjų: tokios pat šypsenos, nepakitę veidai, lyg jų gyvenimas nesendintų. Puiku, kad susirinkome palydėti a. a. Danutės, aplankėme ir klasiokės Romutės kapą... Metai bėga ir prabėga, o atsiminimai išlieka (taip įrašydavome prisiminimų knygėlėje, kurią turėjome beveik kiekvienas). Išlikime artimi vienas kitam.

Būkime toliau paprasti. Nepamirškime vieni kitų, susitikime ir linksmesnėmis progomis.

Liūdna ir neramu, kai taip ne laiku, per greit ir netikėtai gyvenimas baigiasi, kai išinama negrįžtamai... Ne visiems leista sulaukti senatvės. Su likimu reikia susitaikyti, kas skirta, tai bus, – girdime iš vyresniųjų. Lai Jums, mielosios klasės draugužės, pušys Seinų kapinėse šlama ramybės giesmes. Abi Jūs mokytojos, išauginusios daug mokinių, išleidusios gyveniman. Vien geru žodžiu mini Jus mokiniai ir mes, klasiokai. Juk visi mes paprasti kaimo, ūkininkų vaikai, tik Romutės tėvai buvę mokytojai...

Labai užjaučiame Danutės brolių Juozą su šeima bei sesutes Marytę ir Teresę. Negailestingas likimas išplėšė jauniausią sesutę iš gyvenimo. Stiprybės Jums...

*Užsidegė žvaigždė ir vėl užgeso,
Dangus tik žėri amžinai.
Tu sušukai: esu – mes esam,
O aidas atkartojo – kaip trumpai...*

Dėl **Jono Žukausko** mirties bendradarbę Rasą ir jos šeimą
nuoširdžiai užjaučia

„Aušros“ redakcija ir Lenkijos lietuvių draugija

*Žmogus – tik žemės svečias,
Ir turi jis sugrįžt namo,
Bet kaip sunku išleisti jį į kelią,
Kuriuo negrįžta niekas atgalios.*

Dėl **Kosto Misiukonio** mirties jo sūnui, LLD valdybos nariui
Rimui, dukrai Daivai ir žmonai Marytei
užuojautos žodžius skiria

Lenkijos lietuvių draugija

Nauja bendradarbiavimo kokybė Lietuvos ir Lenkijos pasienyje

Punkskas ir Lazdijai – nedideli miesteliai, kuriuos skiria siena, bet sieja bendra istorija, kultūra ir, svarbiausia, ilgamečiai nuoširdūs kaimyniniai santykiai – įgyvendina dar vieną bendrą projektą „Empowering cross-border communities in Polish-Lithuanian Functional Area“ („Pasienio bendruomenių stiprinimas Lenkijos-Lietuvos funkcinėje zonoje“), Nr. LTPL00271, pagal INTER-REG Lietuva-Lenkija programą.

Bendras projekto tikslas – stiprinti tarpvalstybinio bendradarbiavimo potencialą ir didinti jo veiksmingumą integruojant ir teikiant techninę pagalbą įsteigta Ribotos atsakomybės Europos teritorinio bendradarbiavimo grupei „Lenkijos ir Lietuvos funkcinė zona“. ETBG sudaro devyni Lenkijos vietos savivaldos vienetai (Seinų miestas ir 8 savivaldybės: Seinų, Gibų, Krasnapolio, Punsko, Jeleniavo, Rutka-Tartak, Šipliškių, Vižainio) ir trys Lietuvos vietos savivaldos vienetai (Vilkaviškio, Kalvarijos ir Lazdijų rajonai). Lenkijos ir Lietuvos funkcinė zona yra viena iš mažiausiai apgyventų Europos Sąjungos periferinių teritorijų, kur nemažai socialinių ir ekonominių problemų, kurias iš dalies galima išspręsti įkūrus grupę ir vykdant tam tikrą veiklą pagal šį ir būsimus projektus.

Projektas Nr. LTPL00271 pradėtas įgyvendinti 2024 m. gruodžio 1 d. ir tęsis iki 2025 m. lapkričio 30 d. Vykdant jo veiklas, jau atlikta išsami abipus sienos esančio regiono socialinė ir ekonominė analizė,

kurios pagrindu yra rengiama Strateginė diagnozė. Ja siekiama nustatyti dabartinę regiono ekonominio, socialinio ir technologinio vystymosi būklę, identifikuoti galimas kliūtis ir įvertinti potencialias plėtros galimybes. Po to bus parengtas kitas ne mažiau svarbus dokumentas – bendra Bendradarbiavimo strategija. Šiame dokumente bus nustatyta ir panaudota abiejų šalių sinergija, pasinaudojant bendrais ištekliais, žiniomis ir strateginiais pranašumais, kad būtų sukurta stipresnė funkcinė zona. Strategijoje taip pat bus sukurta tvaraus vystymosi sistema, koordinuojant pastangas pagrindiniuose sektoriuose, pavyzdžiui, ekonomikos, infrastruktūros ir inovacijų, siekiant užtikrinti ilgalaikį augimą ir

klestėjimą regionuose abipus sienos. Tokiomis pastangomis kuriame tvirtą tvaraus ir profesionalaus bendradarbiavimo pagrindą.

Įgyvendinant šį projektą, 2025 m. gegužės mėn. ETBG ir Punsko bei Lazdijų savivaldybių atstovai dalyvavo mokomajame vizite Briuselyje, kurio metu susitiko su Europos regionų komiteto, Europos Komisijos Regioninės ir miestų politikos generalinio direktorato (DG REGIO) bei Rytų Lenkijos rūmų atstovais. Taip pat vyko susitikimai su ES-PON – Europos teritorinės plėtros ir sanglaudos stebėjimo tinklu, Euregio Meuse-Rhine ETBG ir Liuksemburgo Grande Région ETBG sekretoriatu. Minėti susitikimai leido užmegzti glaudesnius ryšius su

šiomis institucijomis, didinti ETBG „Lenkijos ir Lietuvos funkcinė zona“ matomumą ES lygmeniu ir keistis patirtimi su patyrisiomis ETBG. Per tiesioginius susitikimus su ekspertais dalyviai sužinojo, kaip koordinuoti bendradarbiavimą sudėtingose tarpvalstybinėse struktūrose, kokie esą veiksmingi valdymo modeliai ir teritorijų planavimo priemonės. Vizito metu buvo galima pasikeisti patirtimi, palyginti skirtinguose regionuose taikomus sprendimus ir užmegzti naujus ryšius, kurie ateityje gali padėti kurti bendras veiklas arba teikti paraiškas galimam finansavimui gauti. Įgytos žinios ir įkvėpimas bus panaudoti besivystančioje Lenkijos ir Lietuvos funkcinėje zonoje, gerinant jos valdymo ir plėtros planavimo kokybę.

Vienas iš svarbiausių projekto rezultatų bus Tarpvalstybinė funkcinės dinamikos observatorija – moderni internetinė platforma, kurioje bus renkami duomenys ir atliekama analizė, padėsianti planuoti būsimas bendras veiklas.

Vyko ir edukacinė veikla – savivaldybių atstovai, darbuotojai ir vietos

Rugpjūčio pabaigoje savo 70-ąjį gimtadienį švenčia
Jonas Kuosa iš Taurusiškių.

*Susikaupė širdy ir išmintis, ir patyrimas,
Ir nueitų dienų graži rimitis,
O būsimieji metai tegul būna
Praėjusių brandus ir ilgas tęsinys!*

Sveikatos, stiprybės, džiaugsmo bei dar ilgų gyvenimo metų
linki

Žmona, vaikai ir anūkai

lyderiai dalyvavo įvairiuose seminaruose ir mokymuose, kuriuose įgijo praktinių žinių apie tarpvalstybinio bendradarbiavimo valdymą ir stiprino ryšius.

Bendra projekto vertė 158.322,00 EUR (Punsko savivaldybė – 88.136,00 EUR, Lazdijų rajono savivaldybė – 70.186,00 EUR), iš kurių 80 %, t. y. 126.657,60 EUR, finansuojama iš Europos regioninės

plėtros fondo.

Šis naujas bendradarbiavimo etapas – tai galimybė pagerinti vietos gyventojų gyvenimą, vykdyti bendrus projektus bei stiprinti Lenkijos ir Lietuvos pasienio regiono tapatybę.

Interreg Bendrai finansuoja
EUROPOS SAJUNGA
Lietuva – Lenkija

